

De visies van organisaties op de overgang van
onderwijs naar werk voor vluchtelingen- en
migrantenjongeren in de gemeente Raalte.

Jette Middelkamp

Sophia Oterdoom

De visies van organisaties op de overgang van onderwijs naar werk
voor vluchtelingen- en migrantenjongeren in de gemeente Raalte.

Universiteit Utrecht, maart 2014

Bachelorthesis Maatschappelijke Opvoedingsvraagstukken

Auteurs

Jette Middelkamp 4219031

Sophia Oterdoom, 3384594

Begeleider Universiteit Utrecht

Chris Baerveldt

Samenvatting

Achtergrond: Het is voor migranten- en vluchtelingenjongeren moeilijker om onderwijs te volgen, af te ronden en een baan te vinden. Door de transitie in de jeugdzorg komt de verantwoordelijkheid voor de begeleiding van deze doelgroep bij gemeentes te liggen. In dit onderzoek wordt gekeken naar de visies van organisaties op de overgang van onderwijs naar werk in de gemeente Raalte. **Methode:** Weinig is er bekend over visies van organisaties op de overgang van school naar werk bij jongeren, daarom is gekozen voor explorierend onderzoek gedaan door middel van halfgestructureerde interviews. In dit onderzoek zijn in totaal vier medewerkers geïnterviewd, van Humanitas, Vluchtelingenwerk en Workfast. Deze organisaties hebben in meer of mindere te maken met de doelgroep in de overgang van onderwijs naar werk. **Resultaten:** De onderzochte organisaties delen zelfredzaamheid als doel bij de begeleiding bij jongeren, maar geven hier alle drie een andere invulling aan. Humanitas en Vluchtelingenwerk ervaren daarnaast belemmeringen voor deze jongeren, zoals de taalbarrière, cultuurverschillen, het moeilijk zoeken van hulp en een beperkt sociaal netwerk. Workfast komt deze belemmeringen (vrijwel) niet tegen. **Conclusie:** Tussen de betrokken organisaties is discrepantie te zien bij de ervaringen met migranten- en vluchtelingenjongeren binnen de gemeente Raalte. Bovendien is de groep hulpbehoevenden volgens Humanitas en Vluchtelingenwerk groot, maar komt Workfast deze jongeren zelden tegen. De gemeente Raalte wil met haar beleid omtrent de transitie samenwerking tussen organisaties verbeteren. Hierbij lijkt het belangrijk visies op de hulpbehoefte van migranten- en vluchtelingenjongeren in de overgang van onderwijs naar werk, meer op een lijn te krijgen. Zo kan een meer eenduidige hulp geboden worden aan deze kwetsbare groep jongeren.

Inleiding

In 2013 was 17% van de niet-westerse allochtone beroepsbevolking werkloos, tegenover slechts 9% van de autochtone beroepsbevolking (CBS, 2014). Daarnaast is deze werkloosheid het grootste onder jongeren tussen de 15 en 25 jaar. Ook zijn er onder niet-westerse allochtonen meer schoolverlaters dan onder autochtonen, in 2011 was dit verschil 5,7% tegenover 2,3% (CBS 2014). Blijkbaar is het voor allochtone jongeren in Nederland moeilijker om school of studie af te maken, en vervolgens een baan te vinden.

Onder allochtonen vallen in dit onderzoek vluchtelingen en migranten. In Nederland worden volgens het verdrag van Genève onder vluchtelingen alleen de personen verstaan die in het land van afkomst gegronde vrees hebben voor vervolging (Vluchtelingenwerk, 2014). ‘‘Migranten zijn mensen die zich voor een periode van minimaal 12 maanden buiten het geboorteland bevinden’’ (Sasse & Thielemann, 2005, pp. 656). In dit onderzoek zullen deze definities voor vluchtelingen en migranten gehanteerd worden.

De exacte cijfers van schoolverlatende adolescenten vluchtelingen en migranten zijn momenteel onbekend. Wel is bekend dat onder vluchtelingen tussen de 15 en 64 jaar ongeveer twee derde werkloos is (Vluchtelingenwerk, 2014). Vluchtelingenjongeren zijn voor werkgelegenheid en onderwijs aangewezen op de gemeentelijke voorzieningen, daarbij komt dat ze geen keuze in hun verblijfplaats hebben. Zodra vluchtelingen een tijdelijk verblijfsdocument hebben ontvangen, worden ze namelijk verdeeld over de gemeentes in Nederland (Vluchtelingenwerk, 2014). Uit deze willekeurige verdeling blijkt het belang van een goede organisatie van de gemeentelijke voorzieningen voor adolescenten vluchtelingen. In de gemeente Raalte zijn rond de 730 tot 1460 niet-westerse allochtone inwoners (CBS, 2014). Daaronder zijn 42 tot 83 niet-westerse allochtone schoolverlaters en 124 tot 248 niet-westerse allochtone werklozen. Hoeveel van deze mensen tussen de 16 en 26 zijn, is onbekend.

Binnen de gemeentelijke voorzieningen waar vluchtelingen en migrantenjongeren van afhankelijk zijn, vinden momenteel grote veranderingen plaats. Door de uitwerking van het regeerakkoord 'Bruggen slaan' wordt de gemeente Raalte verantwoordelijk voor de jeugdzorg en de arbeidsparticipatie (Gemeente Raalte, 2013). Verschillende organisaties binnen de gemeente Raalte hebben en/of krijgen te maken met deze veranderingen. Vluchtelingen die in de gemeente Raalte komen te wonen worden tot twee jaar begeleid door Vluchtelingenwerk, op het gebied van huisvesting, inburgering, educatie en werk. De Wet Werk en Bijstand (WWB) wordt in de gemeente Raalte uitgevoerd door Workfast, dus alle jongeren die een uitkering willen aanvragen krijgen met deze organisatie te maken. Daarnaast houden verschillende organisaties zich binnen de gemeente Raalte bezig met school en werk, zoals het Centrum voor Jeugd en Gezin, Stichting Leergeld, en Humanitas. De gemeente Raalte vraagt bij de veranderingen om een goede samenwerking tussen zowel de verschillende organisaties onderling als tussen de gemeente Raalte en de organisaties (gemeente Raalte, 2013). Om tot een goede samenwerking te kunnen komen zal gekeken moeten worden naar de visies die de organisaties hebben, en de doelstellingen en werkwijzen die zij hebben in de begeleiding van vluchtelingen- en migrantenjongeren. De vraag luidt dan ook: Wat zijn de visies van de organisaties/instellingen in de gemeente Raalte op het verloop van de overgang van onderwijs naar werk van migranten- en/of vluchtelingenjongeren met een verblijfstatus?

Theoretisch kader

In dit onderzoek wordt gekeken naar de verschillende visies die organisaties binnen een gemeente hebben op de overgang van onderwijs naar werk voor migranten en vluchtelingenjongeren. Daarom zal eerst bekeken worden wat al bekend is over factoren die voor deze doelgroep meespelen in het volgen en afronden van onderwijs, en bij het zoeken naar een baan. Vervolgens zullen een aantal belemmeringen die bij deze overgang kunnen

meespelen, besproken worden. Tot slot zal aangegeven worden op welke manier de bevindingen uit de literatuur gebruikt zullen worden in dit onderzoek.

De overgang van school naar werk

In het Nederlandse onderwijs is een toename te zien van het aantal migrantenjongeren. Dit blijkt onder andere uit de toename van het aantal migranten die hoger onderwijs volgen (van Zenderen, 2013). Deze stijgende lijn van schoolgaande migranten is te zien tot in de derde generatie migranten. Uit de literatuur komen een aantal belangrijke factoren naar voren die een rol kunnen spelen bij de educatie van vluchtelingen- en migrantenjongeren.

Één van de factoren die invloed heeft op de educatie is de verblijfsduur in het nieuwe land, zoals ook uit het onderzoek van van Zenderen (2013) bleek. Zo bleek uit Amerikaans onderzoek dat migrantenjongeren minder naar school gaan dan autochtone jongeren, maar dat het percentage migranten dat naar school gaat toeneemt met de duur van het verblijf in de VS (White & Glick, 2000). Naast de verblijfsduur zijn er ook nog andere factoren gevonden die van invloed zijn op de schoolprestaties van de jongeren. Zo bleek uit onderzoek naar schooltrajecten van immigrante adolescenten in de Verenigde Staten, dat hoge presteerders vaak een stabiele thuissituatie hadden (Suárez-Orozco et al., 2010). Laagpresteerders hadden daarentegen vaker een eenoudergezin en waren soms lange tijd gescheiden geweest van hun ouders. Ook hadden ze vaak weinig of onvoldoende school gevolgd in het land van herkomst. Daarnaast kunnen traumatische ervaringen van invloed zijn op de schoolprestaties van jongeren. Veel studenten komen met een traumatische ervaring aan in het nieuwe land, waardoor ze zich niet vanaf het begin op studie konden richten. Het onderzoek van Suárez-Orozco et al. (2010) laat zien dat verschillen in het migratieproces, thuissituatie en traumatische ervaringen, een belangrijke rol kunnen spelen bij de educatieve prestaties van adolescenten.

Naast de invloedrijke factoren bij het volgen van educatie, zijn ook een aantal factoren van invloed op de zoektocht naar werk. Zo bleek uit crossnationaal onderzoek dat zaken als opleidingsspecificiteit en de regulatie van de arbeidsmarkt invloed hebben op de tijd die een schoolverlater nodig heeft om een eerste baan te vinden (Wolbers, 2007). In vergelijking met andere Europese landen kwamen Nederlandse jongeren gemiddeld iets eerder aan een baan. Raffe (2008) geeft daarbij een beschrijving van de verschillende factoren die hierbij van belang zijn, zoals de arbeidsmarkt, educatieve prestaties, betrokken arbeidsorganisaties en ongelijkheid. Echter een verklaring voor verschillen tussen landen is moeilijk te vinden. Van de Amerikaanse jongeren die school (met of zonder diploma) hebben verlaten, zijn recente immigranten het minst terug te vinden op de arbeidsmarkt of bij aanvullende educatie (White & Glick, 2000). Deze jongeren zijn dus werkloos, voornamelijk zonder startkwalificaties. In Nederland blijken de immigrantenjongeren die uitvallen op school wel een baan te vinden ondanks het ontbreken van een startkwalificatie (van Zenderen, 2013). Desondanks blijven de werkloosheidscijfers voor migranten en vluchtelingen, en voor jongeren, hoger dan voor autochtonen en 30-plussers (CBS, 2014)

Belemmeringen

Naast bovengenoemde factoren kunnen ook belemmeringen uit de specifieke context van migranten- en vluchtelingenjongeren meespelen bij de overgang van onderwijs naar werk. De eersten van deze belemmeringen zijn stress/depressie, internaliserende en externaliserende problemen. Zo bleek de helft van alle alleenstaande minderjarige asielzoekers (AMA's) in Nederland, langdurige stress te rapporteren (Bean, Eurelings-Bontekoe, & Spinhoven, 2006). Volgens Lustig et al. (2004) kan de migratiegeschiedenis stressvol zijn geweest, door de redenen waarvoor of de manier waarop gevlucht moest worden, of door traumatische ervaringen. Kinderen ervaren vóór het moment van vluchten vaak chaos en onrust of oorlog en de daarbij behorende verwoestende ervaringen zoals verlies van familie en vrienden. In een

literatuurreview naar stress bij migrantenkinderen, bleek blootstelling aan geweld de belangrijkste risicofactor voor psychologische problemen (Fazel, Reed, Panter-Brick, & Stein, 2012). Tijdens de vlucht ontstaat de meeste stress en trauma door het gescheiden raken van ouders en verzorgers, en door het verblijf in vluchtelingenkampen en opvangcentra (Lustig et al., 2004). Na het vluchten, bij aankomst in een nieuw land, kunnen adolescenten ook stress ervaren doordat ze te maken krijgen met sociale en culturele verschillen (Murad, Jong, Van Lenthe, Bengi-Arslan, & Crijnen, 2003). Het verlies van thuis en het moeten integreren in een nieuw land kunnen stressvol zijn voor kinderen (Lustig et al., 2004; Bronstein & Montgomery, 2011). Het aantal stressvolle gebeurtenissen bij vluchtelingen bleek daarbij een significante voorspeller voor emotionele problemen en gedragsproblemen (Bean, et al., 2006).

Stress kan er dus voor zorgen dat er emotionele problemen ontstaan. Deze emotionele problemen kunnen tot internaliserend probleemgedrag leiden. Immigranten en vluchtelingenjongeren hebben meer internaliserende problemen dan autochtone jongeren (Murad et al. 2003). Turkse adolescenten rapporteerden meer sociale problemen, angst/depressie en andere internaliserende problemen dan autochtone jongeren. Ook door ouders werd er bij Turkse migrantenjongeren meer internaliserende problemen gerapporteerd (Stevens, Pels, Bengie-Arslan, Verhulst, Vollebergh, & Crijnen, 2003). Uit longitudinaal onderzoek bleken immigrantenkinderen van 10 tot 12 niet meer probleemgedrag te rapporteren dan autochtone kinderen, maar mogelijk komt dit door de jonge leeftijd waarop de kinderen werden onderzocht (Vollebergh et al., 2004). Bronstein en Montgomery (2011) vonden een correlatie tussen leeftijd en internaliserende problemen, wat de resultaten van het onderzoek van Vollebergh et al. (2004) kan verklaren.

Naast de internaliserende problemen, laten vluchtelingen en migrantenjongeren ook meer externaliserend probleemgedrag zien. Leraren rapporteerden meer externaliserende problemen bij Marokkaanse kinderen, dan bij Nederlandse kinderen. Marokkaanse kinderen

lieten meer provocerend gedrag zien en waren eerder geneigd om regels te overtreden. (Stevens et al., 2003). Ook onder AMA's rapporteren jongeren zelf, voogden en docenten meer externaliserend probleemgedrag dan bij autochtone jongeren (Bean et al., 2006).

Naast de hierboven beschreven stress, internaliserende- en externaliserende problemen, zijn er ook een aantal specifieke belemmeringen te onderscheiden bij de overgang van school naar werk voor migranten en vluchtelingenjongeren. Op school moeten jongeren leren omgaan met een nieuwe taal, nieuwe cultuur, andere onderwijsvormen en andere sociale normen (McIntyre, Barowsky, & Tong, 2011). Het moeten leren van een nieuwe taal blijkt een belangrijke taak te zijn voor vluchtelingen- en migrantenjongeren. Kinderen die het snelst de nieuwe taal leerden, presteerden ook beter op school (McBrien, 2005). Immigrante adolescenten in de VS met een betere beheersing van het Engels, presteerden beter op de middelbare school (Suárez-Orozco et al., 2010). Daarnaast hangt een lager taalniveau van jongeren samen met meer angst/depressie (Bronstein & Montgomery, 2011).

De nieuwe cultuur waarin jongeren terechtkomen na migratie of vluchten, kan eveneens een belemmering vormen bij het volgen van onderwijs en het vinden van werk. Zo kunnen adolescenten sociale en culturele verschillen ervaren, die stress veroorzaken (Murad, Jong, Van Lenthe, Bengi-Arslan, & Crijnen, 2003). Het moeten integreren in een nieuw land kan stressvol zijn voor kinderen (Lustig et al., 2004).

Bovendien kunnen culturele verschillen invloed hebben op het herkennen van problemen en de hulp die een jongere daarbij zoekt en kiest (Cauce et al. 2002). Dat jongeren uit culturele minderheden minder hulp zoeken, kan samenhangen met stigma's over mentale gezondheid die in sommige culturen sterk aanwezig zijn (Snowden & Yamada, 2005). Als jongeren vanuit een culturele of contextuele achtergrond weinig kennis over mentale problemen hebben, zullen ze minder snel op zoek gaan naar hulp (Rickwood et al., 2007). De manier waarop een hulpsysteem is ingericht, is daarnaast ook cultureel bepaald en kan

daarmee invloed hebben op minderheidsgroepen, die het moeilijker vinden om met dit systeem om te gaan (Snowden & Yamada, 2005). Daarbij kunnen adolescenten praktische belemmeringen ervaren bij het vinden van de juiste hulp. Zo bleek uit onderzoek naar Australische vluchtelingen dat studenten vaak niet weten of zij wel recht hebben op bepaalde hulp, en waar ze die kunnen vinden (Hannah, 1999). Er kan geconcludeerd worden dat adolescenten uit etnische en culturele minderheden, minder mentale hulp krijgen en zoeken dan hun autochtone leeftijdsgenoten, terwijl ze deze, gezien alle belemmeringen, misschien wel meer nodig zouden kunnen hebben.

Één van de manieren voor jongeren om informele en formele hulp te vinden, is via het sociale netwerk. McIntyre, Barowsky, & Tong (2011) stellen vast dat docenten en professionals op school een bijdrage kunnen leveren aan het integreren op school en de samenleving, en het behalen van een diploma. Allochtone scholieren van Amerikaanse middelbare scholen presteerden lager als ze minder goede relaties hadden met medewerkers en docenten (Suárez-Orozco, Rhodes, & Milburn, 2009). Immigrante universitaire studenten in Canada ervaren barrières met onverschillig personeel en gebrek aan extra hulp gericht op specifieke problemen voor immigranten (Sinacore & Lerner, 2013). In kwalitatief onderzoek naar Nederlandse migranten bleken jongeren daarnaast steun te hebben aan een mentor of begeleider (van Zenderen, 2013). Bovendien is een gebrek aan een stimulerende en ondersteunende onderwijsomgeving van migrantenjongeren, gerelateerd aan slechtere onderwijsprestaties (Suárez-Orozco et al., 2010). Begeleiding en mentorschap blijken dus belangrijke factoren in het slagen van de schoolloopbaan van immigrante adolescenten. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat het voor adolescenten ook lastig kan zijn om professionele hulp te krijgen bij mentale en psychologische problemen. Zo bleek uit onderzoek van Rickwood, Deane en Wilson (2007) dat adolescenten de meeste moeite hebben met het inschakelen van professionele hulp bij mentale problemen, terwijl deze groep juist in

een psychologisch kwetsbare levensfase is. Daarbij blijken jongeren uit etnische minderheden, de minste hulp te krijgen en te zoeken (Snowden & Yamada, 2005).

In dit onderzoek zullen medewerkers van verschillende organisaties in Raalte gevraagd worden naar hun werkwijze. Uit bovenstaande literatuur blijkt dat er voor migranten- en vluchtelingenjongeren allerlei factoren meespelen bij de overgang van onderwijs naar werk, en dat zij verschillende belemmeringen kunnen ervaren. Deze factoren en belemmering kunnen invloed hebben op de werkwijzen van de organisaties. Daarom zal er in dit onderzoek gevraagd worden naar de toespitsing van deze organisaties op de doelgroep, en naar de ervaringen van de respondenten met de overgang van onderwijs naar werk. Ook zal er gevraagd worden naar de belemmeringen die de organisaties bij de jongeren ervaren.

Methode

Design

Dit onderzoek is een explorerend onderzoek, omdat er nog weinig onderzoek is gedaan op het gebied van de overgang van school naar werk bij vluchtelingen/migranten in Nederland. Daarbij is er gekozen voor kwalitatieve dataverzameling, in de vorm van interviews en documentenanalyse, omdat dit aansluit bij deze vorm van onderzoek (Neuman, 2012). Door middel van deze kwalitatieve dataverzameling is bekeken wat de visies en werkwijzen van organisaties zijn bij de overgang van school naar werk bij vluchtelingen/migrantenjongeren. Om hier goed zicht op te krijgen werd in de interviews eerst aandacht geschonken aan de verschillende werkwijzen van de organisaties. Deze interviews zijn afgenomen bij organisaties waarmee de jongeren direct en indirect te maken (kunnen) krijgen. De organisaties zijn Workfast, Vluchtelingenwerk en Humanitas. Daarnaast is een documentanalyse gedaan. De documentenanalyse is gedaan met documenten van de gemeente Raalte, Vluchtelingenwerk en Workfast.

Topics

Zoals hierboven reeds beschreven staat is allereerst gevraagd naar de werkwijzen van de organisaties. Het eerste hoofdtopic was dan ook de werkwijze en doel van de organisatie. Als verdieping op dit onderwerp is gevraagd naar de toespitsing van de organisatie op de doelgroep. Deze doelgroep werd desgewenst geformuleerd als: "migranten- en vluchtelingenjongeren met een verblijfsstatus tussen de 16 en 26." Daarna kwam als verdieping de samenwerking met andere organisaties aan bod. Vervolgens was een hoofdtopic de rol van de gemeente Raalte. In het laatste hoofdtopic kwamen de ervaringen met de overgang van school naar werk ter sprake. Als verdieping op deze topic kwamen de belemmeringen voor de jongeren aan bod. Op alle bovenstaande topics zijn ook de documenten geanalyseerd.

Er is voor gekozen om geen hoofdtopics te maken voor de specifieke belemmeringen taal, cultuur, hulp en netwerk. Pas als één van deze of andere belemmeringen werden genoemd, werd hier op doorgevraagd. Dit is gedaan om geen specifieke uitspraken over belemmeringen uit te lokken, of visies op het belang en/of vóórkomen van deze belemmeringen te overschatten.

Procedure

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van half gestructureerde/halfopen interviews (zie Bijlage 1). Daarbij zijn de interviews in zijn totaliteit opgenomen en getranscribeerd. De interviews duurden 25 tot 50 minuten. De respondenten zijn verkregen via een convenience sample, deze steekproef valt onder de selecte steekproeven (Sedgwick, 2013). Doordat de gekozen doelgroep op een andere manier moeilijk te bereiken is, is er voor deze steekproef gekozen. Daarbij is er gekozen voor organisaties die een goed beeld konden schetsen van de situaties van de jongeren op het gebied van school en werk. Naast de interviews is een documentenanalyse gehouden. Hiervoor zijn documenten van de gemeente Raalte,

Vluchtelingenwerk en Workfast geanalyseerd. Deze documenten zijn deels online verkregen, en deels via de organisaties zelf.

Codering

Om relevante resultaten uit de interviews en documenten te kunnen filteren, zijn deze allemaal gecodeerd. Bij dit onderzoek zijn zowel de interviews als de documentenanalyse gecodeerd met een methode van cyclische codering (Boeije, 2010). Er is begonnen met het open coderen van de eerste twee interviews door verschillende onderzoekers. Aan de hand van deze open codering is een selectieve codering gemaakt, waarmee elk interview en alle documenten zijn gecodeerd (Zie Bijlagen 2 t/m 5). Deze selectieve codering bestond uit de codes werkwijze & doel, toespitsing op doelgroep, samenwerking met andere organisaties, visies op de gemeente en belemmeringen. De belangrijke citaten zijn vervolgens per code gerangschikt, om te kunnen verwerken in de resultaten. Er is een herverdeling van de codes gebruikt, de axiale codering, om de belangrijkste resultaten duidelijk te kunnen presenteren. Hierbij is er voor gekozen om de belemmeringen verder onder te verdelen in de onderwerpen taalbarrière, cultuurverschillen, netwerk en hulp zoeken.

Informanten

Vier medewerkers/leidinggevenden van organisaties uit de gemeente Raalte hebben deelgenomen aan dit onderzoek (N=4). Er is gekozen om medewerkers van Workfast, de gemeente Raalte, Humanitas en Vluchtelingenwerk te benaderen. Deze organisaties hebben zowel direct als indirect te maken met vluchtelingen-/migrantenjongeren op het gebied van educatie en/of werk. De respondenten die hebben deelgenomen waren allemaal vrouwen. De functies die de respondenten hadden binnen de organisatie verschilden. Zo namen een maatschappelijk begeleider, een leidinggevende, een algemeen begeleider en een senior medewerker deel aan dit onderzoek. Alle respondenten hebben ingestemd met dit onderzoek, en met het maken van geluidsopnames ten behoeve van de resultatenverwerking. Een

consulent arbeid van de gemeente Raalte wilde helaas niet meewerken aan het onderzoek. Hierdoor zijn er geen directe medewerkers van de gemeente geïnterviewd, en wordt het perspectief van de gemeente in dit onderzoek alleen bekeken vanuit de beleidsnota uit 2013.

Omdat dit onderzoek vraagt naar visies van specifieke organisaties het van belang om binnen de resultaten te vermelden voor welke organisatie een respondent werkte. Om redenen van anonimiteit wordt niet de specifieke functie van de medewerkers bij de organisaties vermeld.

Betrouwbaarheid en validiteit

Bij dit onderzoek was een klein aantal respondenten betrokken (N=4), maar door naast de interviews ook een documentanalyse uit te voeren, is de betrouwbaarheid van dit onderzoek vergroot. Zo werden bijvoorbeeld resultaten gevonden over het belang van een sociaal netwerk en sociale steun in zowel de literatuur, de interviews als de documentenanalyse. In Tabel 1 is te zien welke respondenten welke topics benoemden in de interviews, ook de documenten zijn in deze tabel opgenomen (Tabel 1, bijlage 6). Daarnaast is door de documentanalyse meer informatie verkregen die antwoord geeft op de hoofdvraag. Hierdoor is de validiteit vergroot. Ook is de validiteit vergroot door mensen van verschillende functies te vragen. Hierdoor kon een beter beeld geschetst worden van de visies op de overgang van school naar werk. Door bij de interviews willekeurig om te wisselen van notulist en interviewer is de betrouwbaarheid vergroot. Bij de interviews is daarnaast een half gestructureerde vragenlijst gebruikt om de validiteit te vergroten. Naast de interviews is ook de codering door beide onderzoekers gedaan, om de mening van één onderzoeker zo min mogelijk een rol te laten spelen.

Resultaten

Werkwijze organisaties

Uit alle vier de interviews bleek dat de drie onderzochte organisaties erop zijn gericht om bij jongeren de zelfredzaamheid te stimuleren. De manier waarop dit doel moet worden bereikt is verschillend. Zo is Workfast erop gericht dat de jongere zo snel mogelijk financieel zelfvoorzienend wordt. Dit wordt ook duidelijk gemaakt in de brief die alle deelnemers bij aanvang van het traject bij Workfast krijgen. *“...dan zal de komende tijd voor iedere deelnemer volledig in het teken staan van het vinden van betaald werk, met als doel om de zelfredzaamheid te behouden, dan wel terug te krijgen.”* (Workfast, 2014). Het traject bij Workfast met gesprekken en verplichte sollicitaties is verplicht voor iedereen die voor de Wet Werk en Bijstand bij Workfast terecht komt. Dat zelfredzaamheid een belangrijk speerpunt is van de gemeente Raalte komt ook terug in de beleidsnota uit 2013. Bij Vluchtelingenwerk wordt vooral aandacht besteed aan belangenbehartiging en het kunnen doen van de eigen administratie. Dit is terug te zien in het evaluatieformulier dat gebruikt wordt aan het einde van het traject ‘coaching’ vestiging Vluchtelingenwerk Oost Nederland. Cliënten worden hierin beoordeeld op het zelfstandig kunnen regelen van bijvoorbeeld de financiën, huisvesting, en vervoer (Vluchtelingenwerk Oost Nederland, 2014). Als een cliënt tekent voor de hulp van Vluchtelingenwerk bij de inburgering, zijn daar verplichtingen aan verbonden zoals de begeleiding van een taalcoach. Humanitas richt zich op de eigen belangenbehartiging van jongeren en het kunnen doen van de eigen administratie. Zo bieden ze ondersteuning op financieel gebied en begeleiden ze jongeren naar andere instanties. De hulp die Humanitas biedt is volledig vrijwillig, en kan zowel bestaan uit een traject, als uit korte en/of eenmalige contactmomenten. Het zelf zorgen voor inkomen en het kunnen bijhouden van de administratie zijn daarbij de grootste speerpunten. Alle drie de organisaties zien

zelfredzaamheid dus als een belangrijk doel voor jongeren, maar geven hier een andere invulling aan.

Toespitsing op de doelgroep

Door de specifiekere doelgroep van Vluchtelingenwerk en Humanitas, lijken zij beter toegespitst op de problematiek van migranten en vluchtelingen jongeren. Bij een interview met de medewerker van Humanitas kwam naar voren dat er sprake is van veel jongeren en dat de doelgroep steeds groter wordt. Opvallend was dat dit bij de andere drie interviews niet naar voren kwam. Workfast komt naar eigen zeggen vrijwel geen allochtone jongeren tegen. Vluchtelingenwerk en Humanitas, hebben het echter over vijftig tot honderden jongeren die enige vorm van hulp nodig hebben. De vraag hoe het komt dat deze jongeren niet bij Workfast terecht komen als ze klaar zijn met onderwijs en een baan moeten gaan zoeken blijft onbeantwoord.

Samenwerking met andere organisaties

Bij de interviews met respondenten van Humanitas en Workfast kwam naar voren dat de samenwerking met andere instanties goed verloopt. Een respondent van Vluchtelingenwerk gaf echter aan dat er niet echt van een samenwerking gesproken kan worden, maar dat het meer eenmalige contacten zijn. Dat het zo verliep vond de respondent wel prima. De andere respondent van Vluchtelingenwerk benoemde dat er sprake was van eilandjes en dat er geen terugkoppeling werd gegeven over cliënten/deelnemers. *“[...] wij mogen ons er niet meer mee bemoeien. [...] nooit geen terugkoppeling en dat vind ik [...] heel moeilijk”* (Respondent Vluchtelingenwerk). In de beleidsnota van de gemeente Raalte (2013) wordt samenwerking met andere instanties wel als belangrijk speerpunt genoemd: *“[...] actieve samenwerking met andere organisaties om een samenhangend ondersteunings- en zorgaanbod te realiseren.”*

Rol van de gemeente Raalte

Verschillende perspectieven zijn er over de rol van de gemeente Raalte in de overgang van school naar werk. In de gemeente Raalte wordt de Wet Werk en Bijstand (WWB) uitgevoerd door Workfast, en de respondent die hier werkt vindt dat de gemeente heel duidelijk is over de regelgeving en hoort alleen maar positieve reacties. Een respondent van Vluchtelingenwerk zei echter dat geen sprake was van duidelijkheid van de gemeente over de regels met betrekking tot het vrijwilligerswerk. Ook benoemde ze dat op het moment dat mensen wat nodig hebben, daar niet direct iets aan gedaan wordt. De andere respondent van Vluchtelingenwerk gaf aan dat de arbeidsconsulent nog niet zo op sterkte is, wel waren volgens de respondent korte lijnen met instanties. De vierde respondent, een medewerker van Humanitas, noemde vooral negatieve punten bij de gemeente, en bij Workfast in het bijzonder. Ze ziet de werkwijze als dwingend, en als een goedkope manier om mensen aan werk te helpen. De gemeente zou volgens de respondent eerst moeten kijken naar wat jongeren wél kunnen, en veel begeleiding moeten bieden. *“Positief zijn [...] eerst werkervaring op doen. [...] aan de hand even mee nemen. [...] zo ’n grote drempel naar de wijde wereld”* (Respondent Humanitas). Ook werd het wegbezuinigen van de subsidie voor taalcoaches door de gemeente als negatief punt benoemd door deze medewerker van Humanitas. Dat alle medewerkers zulke verschillende ervaringen hebben met de gemeente Raalte is zeer opvallend, zeker omdat het hier om een kleine doelgroep gaat.

Ervaring overgang school naar werk

De respondent van Humanitas geeft aan dat er sprake is van veel schooluitval, en dat deze groep jongeren groeit. Ze geeft hier verschillende redenen voor zoals het blijven zitten van de jongeren, het niet kunnen meekomen door een te laag niveau en het wegtreiteren/pesten van de jongeren. In de beleidsnota van de gemeente Raalte wordt gesteld dat de gemeente Raalte een uitvoerende rol heeft in het handhaven van de leerplicht en het voorkomen van voortijdig schooluitval (Gemeente Raalte, 2013).

Meerdere respondenten geven aan dat het zoeken van een passende opleiding of baan in eerste instantie afhangt van het gevolgde onderwijs en de werkervaring in het land van herkomst. Alle respondenten zien dat het vinden van werk zeer moeilijk is zonder diploma's. *"[...] zelfs een productiemedewerker moet tegenwoordig al een bepaalde opleiding hebben"* (Respondent Workfast). De respondent van Humanitas en een respondent van Vluchtelingenwerk geven aan dat veel diploma's van vluchtelingen onbekend of ongeldig zijn. *"Soms heb je ook dat iemand zegt [...] ik heb al een universiteit gewerkt, als... wiskundeleraar. Maar [...] ze hebben geen bewijsstukken geen diploma's, en uit de taal en uit een heleboel zaken, kan men het niet halen."* (Respondent Vluchtelingenwerk). Op dat moment moeten vluchtelingen, naast het leren van de Nederlandse taal, ook onderwijs volgen om meer kans te maken op werk. Dit kan, volgens deze respondent, voor jongeren een grote teleurstelling zijn. De respondent van Humanitas ziet ook dat veel jongeren dit frustrerend vinden, omdat ze bij aankomst in Nederland vooral graag willen werken. De respondent van Workfast ziet dat jongeren vooral uitstromen in werk, en meestal geen zin meer hebben in scholing, ook al hebben ze nog geen startkwalificatie. *"[jongere] heeft dus geen startkwalificaties [...] en zegt ik wil gewoon werken en heeft dan ook binnen [knipt met vingers] drie weken bij een pizzabar een baantje"* (Respondent Workfast). Een medewerker van Vluchtelingenwerk komt wel motivatie tegen bij jongeren om een diploma te halen. De respondenten hebben dus uiteenlopende ervaringen met de leerbaarheid en leerbereidheid van vluchtelingen- en migrantenjongeren. Ze ervaren wel allemaal dat het ontbreken van diploma's een belangrijke belemmering kan vormen bij het zoeken naar werk.

Belemmering jongeren

Taalbarrière. Adolescente vluchtelingen die in de gemeente Raalte terechtkomen, gaan daar drie dagdelen in de week inburgeringlessen volgen. De respondenten van Humanitas en Vluchtelingenwerk vertellen dat deze scholing zich vooral richt op taal, maar

dat desondanks taal een grote barrière blijft voor het volgen van onderwijs. Deze taalbarrière bleek een probleem te blijven bij het vinden en behouden van een baan. De respondent van Humanitas geeft aan dat veel cliënten moeite hebben met het opstellen van een sollicitatiebrief. Hoewel taal wel het belangrijkste onderdeel is van de inburgering, en hier vaak ook al vóór de inburgering mee wordt gestart in de vorm van vrijwillige taalcoaches, merkt een respondent van Vluchtelingenwerk toch nog grote taalbelemmeringen. De medewerkers van Vluchtelingenwerk en Humanitas geven aan dat veel jongeren moeite hebben met het Nederlands, en dat ze hierdoor ook moeilijk een diploma halen op een Nederlandse school. Volgens de respondent van Humanitas is mede hierdoor veel schooluitval onder deze jongeren. De medewerker van Workfast komt vrijwel geen migranten- of vluchtelingenjongeren tegen, maar geeft ook aan dat taal een barrière kan zijn bij de omgang met instanties. Vluchtelingenwerk ziet dat het beleid met taalcoaches vanaf het begin van de inburgering succesvol is, maar dat individuele verschillen in scholing wel van grote invloed zijn. Het leren van het Nederlands lijkt dus een van de belangrijkste, en tegelijkertijd een van de moeilijkste taken te zijn voor migranten- en vluchtelingenjongeren.

Cultuurverschillen. Alle respondenten geven aan dat cultuurverschillen kunnen meespelen bij de moeilijke zoektocht naar werk. *“ze hebben andere feestdagen, en ze gaan er eigenlijk min of meer van uit dat we die allemaal weten. [...] en snappen ze niet helemaal in eerste instantie.”* (Respondent Workfast). Verder merkt de medewerker van Workfast niet veel verschillen tussen Nederlandse en niet Nederlandse jongeren, en zijn er vooral grote individuele verschillen. De respondent van Humanitas ziet cultuurverschillen in het maken en nakomen van afspraken: *“Hun cultuur is een hele andere beleving. Kijk tijd kennen ze in culturen niet. En wij zijn echt van de tijd. [...] zijn hele praktische dingen.”* Een medewerker van Vluchtelingenwerk merkt op dat de overgang naar Nederland een cultuurshock kan

veroorzaken, en dat cliënten de tijd nodig hebben om aan de Nederlandse gang van zaken te wennen.

Hulp zoeken. Uit het interview met de respondent van Humanitas bleek dat jongeren zelf geen hulp willen vragen en dat ouders de organisatie benaderen met de handen in het haar. Ook een respondent van Vluchtelingenwerk gaf aan dat sommigen het beschamend vinden om bijvoorbeeld geld te vragen of geld te moeten krijgen. Kennis over de mogelijkheid van hulp, en de bereidheid om hulp te vragen is dus niet altijd even groot onder jongeren. De gemeente Raalte geeft in haar beleidsnota aan dat het belangrijk is voor de zelfredzaamheid dat er goede en toegankelijke informatie is over de sociale infrastructuur en de ondersteuningsmogelijkheden (Gemeente Raalte, 2013). Dit hebben zij gedaan door het opzetten van een sociale kaart.

Netwerk. Eén respondent van Vluchtelingenwerk geeft aan dat cliënten niet echt een netwerk hebben. Volgens haar zouden cliënten meer de deur uit moeten komen. In het evaluatieformulier van het traject 'coaching' vestiging Vluchtelingenwerk Oost Nederland (2014) wordt ook gekeken naar het netwerk. Cliënten worden hier beoordeeld op de aanpassing aan de woonomgeving, de vrijetijdsbesteding en sociale contacten. Een manier om het netwerk te vergroten is, volgens een respondent van Vluchtelingenwerk, vrijwilligerswerk. Ze geeft daarbij aan dat als mensen dit zelf niet willen doen, dit misschien verplicht zou moeten worden voor de cliënten. Dit vindt ze belangrijk, omdat de cliënten dan in contact komen met andere mensen. De beleidsnota van de gemeente Raalte is ook gericht op het vergroten van de samenwerking tussen burgers. Het volgende werd gezegd over de het vormen van netwerken:

“De sterke sociale cohesie in de dorpen van onze gemeente maakt dat wij op dit gebied een goede uitgangspositie hebben. Over het algemeen kent men elkaar en heeft men een relatief groot en sterk sociaal netwerk. Dat geldt echter niet voor alle mensen en ook de

mate van sociale cohesie verschilt tussen de verschillende kernen” (gemeente Raalte, 2013, pp. 11). Hieruit blijkt dus dat er mensen zijn die niet een sterk sociaal netwerk bezitten, zoals de cliënten die beschreven zijn door deze respondent.

Conclusie en discussie

In de beleidsnota van de gemeente Raalte (2013), die is gevormd naar aanleiding van de decentralisaties zoals het kabinet die voorstelt in het regeerakkoord ‘Bruggen slaan’, wordt een duidelijke visie gepresenteerd over de rol die de gemeente wil spelen in de gemeenschap, ook ten opzichte van jeugdzorg en arbeidsparticipatie. De vraag die daaruit voortvloeide is of de organisaties binnen de gemeente Raalte wel dezelfde visie delen ten opzichte van de overgang van school naar werk bij vluchtelingen- en migrantenjongeren. Om een goed beeld van deze visies te krijgen zijn ook de werkwijzen van de organisaties bestudeerd. Uit de literatuur kwam naar voren dat er verschillende factoren spelen bij vluchtelingen- en migrantenjongeren bij de overgang van school naar werk. Daarnaast bleek dat de jongeren met diverse belemmeringen te maken kunnen krijgen en dus ook de organisaties.

In dit onderzoek zijn zowel consistenties als inconsistenties gevonden in de visies van organisaties op de overgang van school naar werk voor migranten- en vluchtelingenjongeren. Zo bleek dat de visies van de organisaties consistent waren met betrekking tot zelfredzaamheid, maar dat ze wel verschillen in de route naar dit doel. Naast de consistentie in de doelen van de organisaties, zijn de visies van de organisaties en de literatuur ook consistent met de ervaringen van jongeren met de overgang van school naar werk en wat betreft de belemmering die taal kan spelen bij deze doelgroep.

De visies van de organisaties zijn inconsistent wat betreft de ondersteuning van de gemeente bij de overgang van school naar werk. Ook bestaat er inconsistentie met betrekking tot de belemmering in de moeilijkheid voor jongeren om hulp te zoeken. Naast de

inconsistentie tussen de visies van de organisaties onderling, bestaat er ook inconsistentie tussen de ervaringen van de organisaties en de literatuur. Zo benoemen de organisaties bijvoorbeeld stress/trauma's niet als belemmering of benoemen dat dit een invloed is die later bij de jongere tot uiting komt. Vanuit de literatuur komt echter naar voren dat stress/trauma's bij de jongeren een grote invloed kunnen hebben en dat deze vanaf het begin van het vluchten/immigreren al een rol kunnen spelen.

De verschillende organisaties en de gemeentes hebben tot doel om de zelfredzaamheid van de jongeren te stimuleren. Echter geven ze hier een andere invulling aan. Zo zegt Workfast de zelfredzaamheid te vergroten door te zorgen dat jongeren zelfvoorzienend worden. Humanitas geeft daarentegen aan de zelfredzaamheid te vergroten door jongeren hun eigen financiën te leren beheren. In de beleidsnota van de gemeente Raalte komt naar voren dat het sociale netwerk en informele hulp uit de gemeenschap zoveel mogelijk benut moeten worden, om de zelfredzaamheid te stimuleren (Gemeente Raalte, 2013). Door al deze verschillende visies op zelfredzaamheid wordt er van jongeren binnen elke organisatie iets anders verwacht wat betreft inzet en prestatie. Deze inconsistentie zou voor jongeren verwarrend kunnen zijn, en druist ook in tegen de eenheid die de gemeente Raalte met haar organisaties wil uitstralen.

De verschillende visies bij de organisaties is ook te zien bij de ervaringen van de respondenten met de rol van de gemeente. De medewerkers van Vluchtelingenwerk en Humanitas, die veel hulpbehoevende jongeren tegenkomen, hebben de meeste kritiek op het beleid en de werkwijze van de gemeente. Één van de dingen die hierbij wordt aangegeven is de onbereikbaarheid van de consultants. Zelfs binnen één organisatie, Vluchtelingenwerk, zijn verschillende ervaringen met de gemeente Raalte. De respondenten hebben dus zeer uiteenlopende visies op de rol van de gemeente in de ondersteuning van school naar werk.

Wat betreft de overgang van onderwijs naar werk komen de meeste resultaten overeen met de literatuur. Workfast ziet dat migrantenjongeren meestal wel aan een baan komen, ook zonder startkwalificatie, wat ook bleek uit onderzoek naar deze groep (van Zenderen, 2013). Toch zien alle respondenten, dat het ontbreken van een diploma heel lastig is op de huidige arbeidsmarkt. Een medewerker van Humanitas ziet veel schooluitval, mede vanwege het niveau en het niet passen van de migranten jongeren binnen de sociale context. Dat allochtone jongeren minder naar de middelbare school gaan dan hun autochtone leeftijdsgenoten werd ook in de literatuur gevonden (White & Glick, 2000). De gemeente Raalte ziet voor zichzelf een uitvoerende rol om uitval op school te voorkomen, hierin lijken dus nog verbeteringen mogelijk.

De belemmeringen die de respondenten ervaren bij vluchtelingen en migranten jongeren in de overgang van onderwijs naar werk, komen grotendeels overeen met de literatuur. Taal is één van de belangrijkste belemmeringen voor migranten- en vluchtelingenjongeren. Door taalachterstanden wordt het behalen van een diploma en het vinden van werk moeilijker. Uit eerder onderzoek blijkt dat de aanpassing aan een nieuwe cultuur en het leren van een tweede taal een van de belangrijkste taken is voor migranten (McIntyre et al., 2011). Dit kan stressvol zijn voor vluchtelingen en migranten (Murad et al., 2003).

Wat zowel in de literatuur als bij twee respondenten naar voren komt is dat sommige jongeren meer moeite ervaren met het vragen van hulp. Cliënten voelen zich beschaamd om hulp te vragen of geld te krijgen. Dit zou kunnen komen door culturele verschillen, doordat cultuur invloed heeft op de herkenning van een probleem (Snowden & Yamada, 2005). Daarbij zijn er cliënten die geen hulp durven vragen, waarbij uiteindelijk ouders aan de bel trekken. Het blijkt voor migranten- en vluchtelingenjongeren dus moeilijker om hulp te vragen, zoals ook in de literatuur werd gevonden (Rickwood et al., 2007; Cauce et al., 2002).

De gemeente Raalte vindt dat het met de sociale cohesie in de verschillende dorpen goed gesteld is, maar erkent dat sommige groepen buiten de boot vallen. Eén van de respondenten van Vluchtelingenwerk geeft aan dat het opbouwen van een netwerk lastig is voor nieuwkomers in de gemeente. Ze geeft als voorbeeld dat vrijwilligerswerk hier aan zou kunnen bijdragen. De gemeente zou het sociale netwerk van de vluchtelingen- en migrantenjongeren kunnen versterken, bijvoorbeeld door vrijwilligerswerk aan te moedigen. Zowel de gemeente, als de werknemer van Vluchtelingenwerk hechten belang aan het sociale netwerk. Voor de gemeente is het een speerpunt in de informele hulpvoorziening, voor Vluchtelingenwerk is het een manier om sneller en gemakkelijker te integreren. Het hebben van een netwerk in de vorm van een goede band met een vertrouwenspersoon of kennissen van werk of school kan een belangrijke factor zijn bij de integratie en het algemeen welbevinden van jongeren (Suárez-Orozco et al., 2010; McIntyre et al., 2011).

Tot slot is het opvallend dat in de literatuur de invloed van trauma's en stresservaringen van jongeren en kinderen uitgebreid wordt besproken, maar dat deze weinig terugkwamen in de interviews. Wellicht dat de periode in een vluchtelingenverblijf voorafgaand aan de vestiging in Raalte deze inconsistentie kan verklaren. Ook zou het kunnen dat jongeren dit niet snel bespreken met begeleiders en hulpverleners. Er is maar één respondent die de stressvolle geschiedenis van sommige jongeren noemt, en aangeeft dat jongeren hiervan depressieve klachten kunnen krijgen als ze al wat langer in Nederland zijn. Uit het onderzoek van Suárez-Orozco et al. (2010) bleek echter dat jongeren met een traumatische geschiedenis juist al in het begin bezig zijn met de verwerking. Dit komt niet overeen met de inzichten van de respondent. Jongeren zijn, als ze bij Vluchtelingenwerk terecht komen, al een tijdje in Nederland in opvangcentra geweest. Het zou kunnen dat stress/trauma's hier al naar boven gekomen is/zijn, en dat het vestiging- en inburgeringstraject van Vluchtelingenwerk Raalte hierdoor niet meteen met deze problematiek te maken krijgt.

Ondanks de kleine steekproef in dit onderzoek, kunnen bovenstaande conclusies van groot belang zijn voor de gemeente Raalte. De visies van de organisaties verschillen op sommige gebieden zo sterk, dat bepaalde belemmeringen door sommige organisaties niet worden erkend. Zo geven Humanitas en Vluchtelingenwerk aan dat het moeilijk is voor de jongeren om hulp te zoeken. Workfast ervaart dit probleem niet, maar heeft anderzijds bijna niet met deze doelgroep te maken. Hoe het komt dat Workfast bijna niet met deze doelgroep te maken heeft kon in dit onderzoek niet achterhaald worden, en is een belangrijke vraag voor vervolgonderzoek. Daarnaast zijn in dit onderzoek alleen medewerkers van organisaties geïnterviewd die met vluchtelingen- en migrantenjongeren werken, niet de jongeren zelf. Daardoor geeft het onderzoek maar een beperkt beeld van de overgang van school naar werk van vluchtelingen- en migrantenjongeren. Voor vervolgonderzoek is het dan ook goed om het perspectief van de jongeren bij deze overgang in kaart te brengen. Bovendien kan de gemeente Raalte hierdoor wellicht achterhalen waarom deze jongeren niet bij Workfast terecht komen. Daarnaast komen de visies van de gemeentelijke organisaties niet (volledig) overeen met het beleid dat de gemeente wil uitdragen. Zo geven zij aan het netwerk van de jongeren te willen vergroten in verband met de zelfredzaamheid, maar dit wordt niet door alle organisaties als belangrijk speerpunt gezien. De visies van de gemeente Raalte en de organisaties liggen wat betreft een aantal punten met betrekking tot vluchtelingen- en migrantenjongeren dus nog uit elkaar. Om ervoor te zorgen dat de overgang voor vluchtelingen- en migrantenjongeren van school naar werk zo soepel mogelijk verloopt, is het belangrijk dat de organisaties en de gemeente Raalte met elkaar kijken naar de visies en deze zoveel mogelijk op elkaar afstemmen.

Referenties

- Bean, T. M., Eurelings-Bontekoe, E., & Spinhoven, P. (2006). Course and predictors of mental health of unaccompanied refugee minors in the Netherlands: One year follow up. *Social Science & Medicine*, *64*, 1204-1215. doi:10.1016/j.socscimed.2006.11.010
- Boeije, H. (2010). *Analysis in qualitative research*. SAGE Publications: Londen.
- Bronstein, I. & Montgomery, P. (2011). Psychological distress in refugee children: A systematic review. *Clinical Child Family Psychological Review*, *14*, 44-56. doi:10.1007/s10567-010-0081-0
- Cauce, A. M., Paradise, M., Domenech-Rodriguez, M., Cochran, B. N., Munyi Shea, J., Srebnik, D., & Baydar, N. (2002). Cultural and contextual influences in mental health help seeking: A focus on ethnic minority youth. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, *70*, 44-55. doi:0.1037//0022-006X.70.1.44
- CBS, Centraal bureau voor de statistiek. www.cbs.nl (verkregen op 26 maart 2014)
- Fazel, M., Reed, R. V., Panter-Brick, C., & Stein, A. (2012). Mental health of displaced and refugee children resettled in high-income countries: Risk and protective factors. *Lancet*, *379*, 266-282. doi: 10.1016/S0140-6736(11)60051-2
- Gemeente Raalte (2013). Drie decentralisaties, één perspectief. Verkregen van www.raalte.nl
- Hannah, J. (1999). Refugee students at college and university: Improving access and support. *International Review of Education*, *45*, 153-166.
- Lustig, S. L., Kia-Keating, M., Grant Knight, W., Geltman, P., Ellis, H., Kinzie, J. D., Keane, T., & Saxe, G. N. (2003). Review of child and adolescent refugee mental health.

- Journal of American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 43, 24-34. doi: 10.1097/01.chi.0000096619.64367.37
- McBrien, J. L. (2005). Educational needs and barriers for refugee students in the United States: A review of the literature. *Review of Educational Research*, 75, 329-364. doi:10.3102/00346543075003329
- McIntyre, T., Barowsky, E. I., & Tong, V. (2011) The psychological, behavioural, and educational impact of immigration: Helping recent immigrant students to succeed in North American schools. *Journal of the American Academy of Special Education Professionals, Fall*, 4-21.
- Montgomery, E. (2011). Trauma, Exile and mental health in young refugees. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 124, (Suppl. 440): 1-46. doi: 10.1111/j.1600-0447.2011.01740.x
- Murad, s.d., Jong, I. M. A., van Lenthe, F. J., Bengi-Arslan, L., & Crijnen, A. A. M. (2003). Predictors of self-reported problem behaviours in Turkish immigrant and Dutch adolescents in the Netherlands. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 44, 412-423. doi:10.1111/1469-7610.00131
- Raffe, D. (2008). The concept of transition system. *Journal of Education and Work*, 21, 277-296. doi:10.1080/13639080802360952
- Rickwood, D. J., Deane, F. P., & Wilson, C. J. (2007). When and how do young people seek professional help for mental health problems? *Medical Journal Australia*, 187, S35-S39.

- Sasse, G., & Thielemann, E. (2005). A research agenda for the study of migrants and minorities in Europe. *Journal of Common Market Studies*, *43*, 655-671.
doi:10.1111/j.1468-5965.2005.00590.x
- Sedgwick, P. (2013). What is a superiority trail? *British Medical Journal*, *347*, 41-44.
doi:10.1136/bmj.f5420
- Sinacore, A. L., & Lerner, S. (2013). The cultural and educational transitioning of first generation immigrant undergraduate students in Quebec, Canada. *Journal for Educational and Vocational Guidance*, *13*, 67—85. doi:10.1007/s10775-013-9238-y
- Snowden, L. R. & Yamada, AM. (2004). Cultural differences in access to care. *Annual Review of Clinical Psychology*, *1*, 143-166. doi:10.1146/annurev.clinpsy.1.102803.143846
- Stevens, G. W. J. M., Pels, T., Bengi-Arslan, L., Verhulst, F. C., Vollebergh, W. A. M., & Crijnen, A. A. M. (2003). Parent, teacher and self-reported problem behavior in The Netherlands. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, *38*, 576-585. doi: 10.1007/s00127-003-0677-5
- Suárez-Orozco, C., Rhodes, J., & Milburn, M. (2009) Unraveling the immigrant paradox. Academic engagement and disengagement among recently arrived immigrant youth. *Youth & Society*, *41*, 151-185. doi:10.1177/0044118X09333647
- Suárez-Orozco, C., Jin Bang, H., O'Connor, E., Gaytán, F. X., Pakes, J., & Rhodes, J. (2010). Academic trajectories of newcomer immigrant youth. *Developmental Psychology*, *46*, 602-618. doi: 10.1037/a0018201
- Vluchtelingenwerk (2014). Wanneer ben je een vluchteling? Verkregen van www.vluchtelingenwerk.nl op 20 april 2014

VluchtelingenWerk Oost Nederland (2014). Evaluatie en conclusie coaching vestiging.

Verkregen tijdens interview op 8 mei 2014.

Vollebergh, A.A.M., ten Have, M., Dekovic, M., Oosterwegel, A., Pels, T., Veenstra, ..., Verhulst, F. (2005). Mental health in immigrant children in the Netherlands. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, *40*, 489-496. doi:10.1007/s00127-005-0906-1

White, M. J., & Glick, J. E. (2000). Generation status, social capital, and the routes out of high school. *Sociological Forum*, *15*, 671-691.

Wolbers, M. H. J. (2007). Patterns of labour market entry: A comparative perspective on school-to-work transitions in 11 European countries. *Acta Sociologica*, *50*, 189-210. doi: 10.1177/0001699307080924

Workfast (2014). Workfast gemeente Raalte. Verkregen tijdens interview op 1 mei 2014.

Zenderen, K. van (2013). *Young migrants' transition from school to work. Obstacles and opportunities*. Utrecht: Universiteit Utrecht.

Bijlage 1. Interview

Personalia?

Korte inleiding onderzoek:

Ons onderzoek heeft als doel om het perspectief van vluchtelingen/migranten jongeren (met een verblijfsvergunning) m.b.t. de overgang van school naar werk in kaart te brengen. In dit onderzoek zal er vertrouwelijk worden omgange met persoonlijke informatie. Namen zullen niet vermeld worden in het onderzoek. Het interview zal maximaal 60 minuten duren.

Voor welke organisatie werkt u?

- Kunt u wat meer over uw organisatie vertellen?
- Wat is het doel/missie van uw organisatie?
- Hoelang bent u werkzaam bij deze organisatie?

Hoe ziet uw functie eruit?

- Welke taken heeft u binnen deze functie?

Op welke manier heeft u met vluchtelingen/migranten jongeren te maken?

- Welke manier van begeleiding biedt u/uw organisatie? (bijv. ambulante)

Op welke manier is uw organisatie toegespitst op deze doelgroep?

Wat zijn uw ervaringen bij de overgang van school naar werk bij deze doelgroep?

- Zijn er belemmeringen die u ervaart voor deze doelgroep?
- Zijn er belemmeringen die de jongeren aangeven?
- Wat zijn de positieve/negatieve ervaringen? Kunt u hiervan ook een voorbeeld noemen?

Zijn er organisaties/instanties waarmee uw samenwerkt (bij deze doelgroep)?

- Op welke manier werkt u samen met deze organisatie? (Wat is het doel van deze samenwerking?)
- Wat vindt u van deze samenwerking?

Wat is de rol van de gemeente bij de ondersteuning van school naar werk?

- Wat vindt u van de uitvoering van deze rol?

Bijlage 2. Codering respondent A, Workfast

Onderwijs

als iemand zeg maar tot scholing mogelijk heeft, studiefinanciering nog niet uitgeput heeft, eh, ook nog mee helpen omt e kijken goh, een studie, bbl, bol, noem maar op, wat zou je daar van vinden als iemand nog studiewensen heeft om daar ook wat, he, en ga daar ook eens kijken of hoe los je dit op. Ja

... en als iemand jong is en zijn studiejaren gebruikt heeft of daar geen recht meer opheeft of hoe dat dan ook in mekaar mag steken, ja dan ga ik niet daarin kijken

dat jongeren meer in werk uitstromen als in school.

Diploma

heeft dus geen startkwalificaties, eh, en zegt ja nee eh, ik wil gewoon werken en heeft dan ook binnen [knipt vingers] drie weken bij een pizzabar een baantje.

want blijkt wel dat de jongeren die geen startkwalificaties hebben, die krijgen ook ongeschoolde banen. Dat is ook wel eh...feit

want zelfs een productiemedewerker moet tegenwoordig al een bepaalde opleiding hebben, basisvaardigheden

Motivatie

maar heeft iemand zelf wel een studiewens, dan wordt het, dat je op twee sporen zo noem ik dat dan ook altijd, dat je en gaat kijken naar kijken naar studiefinanciering of financieringsmogelijkheden, ehm, en gelijktijdig ook wel zoeken naar regulier werk.

over het algemeen is mijn ervaring van jongeren die uit een opleiding komen en uitkering aanvragen, is dat ze eigenlijk een beetje klaar zijn. Of het nou om met buitenlandse achtergrond is of niet buitenlandse

dat ze...geen zin meer hebben in studeren. Dat ze daar klaar mee zijn. En dat ze zitten van ik ga een uitkering aanvragen omdat werk vinden is nog niet gelukt.

maar er komt een jongere en die wil graag toch liever werken, want school daar heeft hij gewoon helemaal geen zin in

Werk

dat jongeren meer in werk uitstromen als in school.

... jongeren zijn iets meer flexibel misschien, die, die eh.. die gaan gauw aan de ene kant zijn ze een beetje van moet dat nou, en aan de andere kant zijn ze meer flexibel, ze snappen het wel. En ze gaan er ook wel voor. Ehm, ja. Dus ehm, als ik nou iemand van vijftig neem, eh, die is minder computervaardig, in verhou, over het algemeen genomen dan weer, als iemand van 23, die zijn computervaardiger, weten sneller hoe ze met zo'n ding moeten omgaan, waar

ze vacatures kunnen vinden, ja, inschrijven bij uitzendbureau kan allemaal, enzovoort enzovoort. Dus die hebben meer die IT kennis en, en handigheid daarin als iemand van oudere leeftijd zit.

In de gemeente Raalte heb ik nog geen jongere gehad die, met een andere ethnische achtergrond, eh, vanuit opleiding naar school...jawel ééntje! Ééntje, die was binnen anderhalve week uitgestroomd naar, de droombaan, by the way.

Zoektocht naar

nou het is niet moeilijker voor hun om een baan te vinden maar als ze dan eh onder de 25 zijn, dan is ongeschoold werk, is... opzich moeilijker te vinden, als iemand die wel een opleiding...want een baantje bij de pizzeria ja, die zijn heel moeilijk te vinden dat moet je dan via je via doen, je netwerk

Motivatie

Mensen die wel eigenlijk nog liever willen studeren of wel aan het werk willen en zeggen ik wil echt doorpakken maar het is niet gelukt of net klaar zijn met de studie, en in eh, juli genoodzaakt zijn of in juni om een uitkering aan te vragen. Het is eh, verschillend.

ik wil gewoon werken en heeft dan ook binnen [knipt vingers] drie weken bij een pizzabar een baantje.

Maar er zijn ook een paar jongeren die een opleiding hebben afgerond voor hun 25^e, en die komen toch heel gauw in een uitkeringssituatie terecht omdat ze al wat ouder zijn, als die 18 jaar, 19, 20 jaar, en al zelfs dan gewone en dan toch eh, geld bij mekaar moeten krijgen om huur eh, te betalen... ehm... en die jongeren zijn wel gemotiveerd om binnen hun branche aan de slag te gaan.

al het werk is passend werk [...]ze schrikken meestal een beetje want ze hebben zoiets van oh, das als ik het dan verklaar, op deze manier, dan hebben ze daar meestal wel begrip voor. Ja. Ze vinden het tuurlijk wel jammer, grotendeel van de mensen die dat beleven hebben zoiets van ja, ok, maar ze snappen het wel, ze hebben er wel begrip voor. En solliciteren volgens mij ook gewoon door dan wel . ja.

Organisatie

Werkwijze

deze brief, deze brief krijgen mensen, iedereen die bij ons aangemeld wordt krijgt deze mee, in de uitnodiging, daar staat precies in wat wij doen. Wij begeleiden, we controleren,

die inzet daar hebben consulenten geen tijd voor om dat te controleren, eh dus tijdens onze begeleiding hebben wij ook een controlerende functie daarin. Wat doet de begeleiding, 't stimuleren, motiveren, eh, van de persoon die tegenover je zit, in het sollicitatieproces, we komen met tips, en advies, eh, als de persoon zelf bepaalde vragen heeft die, gaan we daar in, het helpen met het maken van een cv, het infomeren waar er websites en, hoe die te vinden,

hoe ermee om te gaan, hoe het contact, soms het oefenen met sollicitatiegesprekken, het begeleiden naar een baan

het positief, eh aansterken van iemand, het positief feedback geven, positief coachen, oppeppen, een peptalk geven, waardoor mensen toch meer vertrouwen krijgen in hun eigen inzet, en kunnen

,ieder half uur is er een ander iemand, binnen half uur een gesprek, en in dat halfuur kijken we nou, wat heb je gedaan, en hoe heb je gedaan, hoe heb je beleefd, wat zou je nog meer kunnen doen, eh...goh wat heb je goed gedaan of dat zou je zo kunnen proberen of wat als we nu eens dit en dat, waar je tegen aan gelopen, hoe zouden we dat op kunnen lossen, ja, het positief stimuleren van mensen is eigenlijk door ze, eh, ja aan te moedigen en te zeggen [steekt duim om hoog] well done, goed gedaan, ja eh, in heel eenvoudige, jip en janneke taal zeg maar.

zij hebben eerst een gesprek met hun eh, werkconsulent, en die heeft al onderzocht dan of zij nog eventueel recht hebben op nog studiejaren, en die zal dan doorgeven, zowel aan de persoon als aan mij, en dan is het, en dan krijg ik de opdracht, ik ben uitvoerend, eh wel ook naar studie kijken of niet.

maar heeft iemand zelf wel een studiewens [...] en gelijktijdig ook wel zoeken naar regulier werk. Dus dan wordt het een beide ding. Ja en dan eens kijken wat zou je willen doen, is dat haalbaar, eh, hoe worden die eisen gesteld, vooral websites bekijken, doornemen met iemand, en proberen te reflecteren, dit wordt er gevraagd, heb jij dat, kun jij dat. Eh, is het aantoonbaar dat jij dat kunt, anders heeft het natuurlijk weinig effect om daar op te reageren.

We hebben wel iemand voor werkgeverspunt, ehm die eventueel een gesprek met zo iemand aan kan gaan, die gaan zoiezo een gesprek met alle mensen die wij hier aangemeld krijgen, om te kijken wat zijn je kwaliteiten, en heb, kunnen we daar iets mee helpen, ondersteunen om eh, soort kruiwagen effect.

en we maken een traject, eh, ik maak een traject met de persoon die tegenover me zit en maak een passend traject voor die persoon [...]het wordt allemaal passend gemaakt per persoon.

Mocht het zo zijn dat ze op dat moment he, de mensen die uitdrukking geven van nou dit slaat nergens op, eh, op het moment dat ze uitstromen hebben we evaluatieformulier wat we de mensen vrijblijvend laten invullen, dan blijkt het toch uit de evaluatieformulier wat ik ook vraag of we dat door mogen nemen met zijn tweeën, eh, dat ze dan toch wel weer blij zijn geweest met de hulp, met de tips die ze hebben gekregen, dus het, ik denk wat er, wat er vaak dwars zit bij mensen is dat ze...he, ehm.... Verplicht zijn om deel te nemen, het is inkomsten afhankelijk. Niet omdat ik daarover bepaal, dat bepaal ik niet, ehm... maar ze hebben bijvoorbeeld een consulent gehoord, je bent verplicht om mee te doen. Dit is wat wij voor jou bedacht hebben. En de consulent, ja die heeft wel een bepalende factor daar in. Dus dat, dat ontmoet je vaak aan de andere kant van de tafel, ja. Het is dus heel belangrijk om je intakegesprek goed neer te zetten, zodat mensen, [zucht] schouders een beetje naar beneden laten zakken en zeggen, ok, we gaan er het beste van maken. Ja.

I: en wat zijn dan de positieve dingen wat ze dan benoemen? P: ehm, de tips die ze krijgen ten aanzien van een sollicitatiebrief, ten aanzien van het cv, de tips die ze krijgen van waar je allemaal kunt zoeken, wat solliciteren betekent, de meeste mensen denken dat solliciteren alleen maar het zoeken van een vacature en schrijven is. Maar dat het gewoon een heel groot iets is eigenlijk, solliciteren is veel meer. Ehm... de hulp en begeleiding die ze krijgen, sommige hebben dan dat ze nog even door willen nemen voordat ze op sollicitatiegesprek gaan van goh, wat zal ik aan doen, hoe moet ik me gedragen, wat moet ik beantwoorden, hoe kan ik me voorbereiden daarop, dat zijn allemaal dingen die ze, eh waar ze dankbaar voor zijn. En blij mee ook zijn.

, ik kan ook zomaar in een keer zeggen nou kom, ik trek mijn jas aan en ik ga mee naar eh.. de albertheijn om een sollicitatieformulier vragen. Dat kan. Ik kan ook wel eens een keer tegen iemand zeggen joh doe je jas aan, ik heb een uur afgezet en we gaan eens even wandelen, omdat er dan bepaalde blokkades zitten die je dan in zo'n wandeling beter kan verwijderen of doorheen kan komen als dat je hier in dit vierkante hokje zit. Ja. Dus het is per persoon verschillend.

Doel/missie

dat wil zeggen als iemand een uitkering, een wwb uitkering aanvraagt,[...] eh... dan hebben ze rechten en plichten. En een van die plichten is een volledige inzet tot regulier werk

Men zoekt zelf, men solliciteert zelf, wij hebben geen laatje met allemaal banen er in, die moeten ze zelf vinden

wat is dan het hoofddoel van de, van dit traject? P: eh, uitstromen naar regulier werk. Ja. En voor jongeren is er nog een mogelijke bijkomst en die heet onderwijs,

Maar nu is het ook zo dat de eis binnen de wwb is, het klinkt heel vierkant, [.....]al het werk is passend werk. En dat wil betekenen dat je, de wwb als een noodvoorziening moet zien, en da je dus ehm, stel dat je werk als schoonmaker kan krijgen maar je eigenlijk gestudeerd hebt voor antropoloog, ehm, ja, dan moet je dat werk als schoonmaker wel aannemen en dat wil dan niet zeggen dat je niet meer mag doorsolliciteren maar dat doe je dna gewoon daarnaast, maar dat je zo spoedig mogelijk zelfvoorzienend bent in je eigen inkomsten.

Wij zijn toegespitst op, alle mensen die een wwb uitkering aanvragen, jong en oud,

En en, het doel blijft hetzelfde voor iedereen, uitstromen uit de wwb.

Samenwerking andere organisaties

Belemmeringen

En zijn er ook belemmeringen wat u dan ervaart, qua, voor die overgang van opleiding naar werk? Voor die jongeren? P: ja dat ze ongeschoold zijn

die overgang is niet zo, die, die, die is niet zo zwaar voor de gemiddelde jongere, die ligt qua duidelijkheid wel eh, qua verwachtingen wel duidelijk

en merkt u dan misschien nog daarin verschil tussen niet-Nederlandse jongeren en Nederlandse jongeren? P: nee. Ehm... niet met de computergebeuren. Laat ik het zo zeggen, maar wel met de instanties. Ja

over het algemeen en dat is dan ook per bevolkinggroep weer anders, maar die zijn iets meer, ja die hebben gewoon een ander taalgebruik, een andere eh, vorm van beschaafdheid, nee niet beschaafdheid, maar ehm, [klopt op tafel] beleefdheid. Zeg maar. I: kunt u daar ook voorbeeld van noemen? ik denk dat als iemand binnenkomt zegt goedendag, mijn naam is, eh en d'r komt iemand anders binnen die Nederlands als andere taal heeft, als tweede taal heeft die niet volledig beheerst, die zegt hoi. Eh, wat moet ik hier? Ja dan zit daar, dan kan dat, dan komt dat heel anders over bij een instantie. En ik denk dat de passie van de aard van het beestje eh, ja, eh als je even in zulke termen, de passie van iemand, komt een Italiaan heeft een heel andere passie als eh, op klompen lopende Nederlander. Eh, daar ligt ook een intentie achter en dat merk je ook. Iemand die ehm, uit een gezin komt waar eh, passie heel erg aanwezig is, [zet andere stem op] jaa, waarom moet ik dat nou zo doen! En waar slaat dat nou op! Enne, [spreekt weer rustig] ja dat hoort gewoon zo [zet andere stem op] ja ok dan doe ik het wel! Eh [spreekt weer rustig] he, de intenties liggen gelijk maar de passie komt er anders uit, en dan, ja...

intentie is hetzelfde, maar hun beleving, zegmaar de passie die dr in komt, is anders. Ze hebben dezelfde intenties als eh jan op de klompen, eh, ze willen alleen nog maar [telefoon participant gaat over] wel behulpzaam zijn of doen wat ze moeten doen...ehm... ik weet niet of ze zich daar bewust van zijn dat ze met heel veel passie in gesprek gaan met iemand. Dat weet ik niet

ze hebben andere feestdagen, en en ze gaan er eigenlijk min of meer van uit dat we die allemaal weten. Dat weet ik niet. Ik weet ze niet allemaal. Spijt me, ik weet de nederlandse feestdagen bijna allemaal, maar anders kan ik in mijn agenda kijken en dan staan ze daar in vermeld, maar daar staan niet de, ramadan en eh, dat soort dingen staan daar niet in vermeld. Ehm...dus sommigen die eh, die gaan er gewoon van uit ja, eh dat is toch geaccepteerde nederaklnse feestdag? Nee dat is het niet dus daar moet je vrij voor vragen en dan kijken ze heel verbaasd van what? En eh dat vrij vragen is nooit het probleem, maar het moet, tis wel een aandachtspuntje. Dat eh, vergeten ze wel eens en, en snappen ze niet helemaal in eerste instantie.

ik heb ook mensen met een etnische achtergrond, of de eerste generatie van eh Nederlands geboren, buitenlandse kinderen, eh, ik denk dat, correct, ik hoop dat je het begrijpt wat ik bedoel?

I: ja eerste lijn of tweede lijn eh, migranten.

P: ja. Die zijn juist heel beleefd, die zijn juist ehm heel erg terughoudend, durven eigenlijk bijna niks te zeggen die zijn zo opgevoed met een... heel introverte beleefdheid, eh, dat ik denk van jonge, poeh he, petje af, he... dag mevrouw, hoe gaat het met u mevrouw, zij zullen het hele traject door mevrouw blijven zeggen, en het hele traject door u blijven zeggen en dan kan ik zo vaak zeggen als ik wil, van mevrouw je hoeft geen u te zeggen van nou ik stop er

maar mee met het verzoek om niet meer u te zeggen want dan ben ik bang dat ik ze beledig, eh... ja. Die zijn er ook. Ja. I: en heb je ook een idee van hoe zij dit traject ervaren? Hoe hun het traject ervaren? P: ehm... heel uiteenlopend, ja. Ik moet heel eerlijk zeggen mijn beleving met jongeren van eerste generatie, of zoiezo eh, tijdelijke, eh, he die vers van het buitenland komen, eh als jongeren die nederlands, met honderd procent nederlandse achtergrond, is geen verschil tussen. Nee. Want je hebt ook jongeren met, he piet op klompen die hier binnen komen met [zet andere stem op] nou wat moet ik hier nou weer doen! Eh wat denk jij me nou weer te kunnen leren! [spreekt weer rustig] eh, het is, het is eigenlijk gelijk, het is heel divers in het algemeen.

Dus ik merk gewoon diversiteit onder jongeren in het algemeen en van ieder situatie kun je een voorbeeld noemen, ze zijn timide, uitbundig, ze zijn eh... meewerkend, samenwerkend, of eh tegenwerkend, ze zijn eh... goed uitvoerend of juist niet komen altijd op tijd of ze komen nooit en ook geen afmelding, eh, he, dat is bij zowel piet als bij mohammed hetzelfde. Dus eh. Ja.

Gemeente Raalte

Positieve punten

Over het algemeen is het gewoon heel breed, dat ze allemaal zeggen ehm dat ze wel tevreden zijn.

nou wat ik ehm... vind is dat de gemeente Raalte zoiezo alle zaken heel duidelijk neerzet, ook tegen de klant, de client, ehm... heel duidelijk neerzet, dit is de wetgeving, ja, de wetgeving zegt, als het stoplicht op rood staat, moet je stoppen, en de wetgeving zegt ook dit stukje van de wwb. Dus, doe je ook wend of draait of keert, daar moet je je ook maar aan houden. Ehm...

... wat ik ook heel goed vind is dat de gemeente Raalte consultants te alle tijde, he, mochten ze niet in een gesprek zitten, maar ze bellen gauw terug, als ze in een gesprek zitten, ze zijn heel erg eh hulpverlenend, heel erg hulp serviceverlenend bezig, absoluut, ik vind dat de gemeente Raalte heel, heel goed echt, met kop en schouders erboven uitsteekt.

. Ook wat ik heel prettig vind is dat de consultants goed overleg met elkaar hebben, zodat een client niet eerst bij meneer a en dan meneer b en uiteindelijk bij meneer c terecht komt. Ze kunnen hier hun vraag neerleggen, als inkomensconsulent ik bel even of ik stuur even gauw een mailtje, he, regelen we. We ehm... en daar is gewoon heel duidelijk korte lijnen, en dat is heel fijn. Zowel voor mij als voor de client. Ja.

ja ik merk niet iets waarvan ik zeg nou daar zou de gemeente iets mee moeten doen, eh, nee absoluut niet. Nee.

Negatieve punten

Neutraal

Bijlage 3. Codering respondent B, Humanitas

	Onderwijs
Motivatie	Diploma
(...) Als ik met jongeren praat, die balen van school. (...) blijven zitten, worden getreiterd op school, kunnen niet meekomen en ze moeten op school blijven. En dan stuur je ze weer naar school toe om niveau, om niveau te halen. (...)Wat gebeurt er ze komen niet op school. Ze gaan tijdens schooltijd andere dingen doen. (...) ga eens vragen wat wil je graag en zoek daar werk in. (...)	Steeds meer schooluitval zien we.
	Dat jongeren geen hulp willen vragen en dat ouders ons bellen (...) we hebben iemand thuis zitten, (...)geen school meer uhh wat moeten we.
	En dan moeten ze weer terug naar school voor uhh niveau twee, Hele grote groepen die geen niveau twee hebben. Dus dat is heel moeilijk.
	(...)ze worden weer van school afgehaald. Ze kunnen niet meekomen. Ik snap ook wel als een jongen van 27 jaar in de klas wordt gezet met jongeren van 16/17 dat het niet lukt. (...) heel weinig mee te doen.
	(...)Nou in ieder geval een verklaring is dat uhh mensen bij jongeren op het mbo bij 16/17 in de klas worden gezet en daar passen ze niet bij. Ze worden weggetreiterd, gepest, (..) kunnen het tempo niet aan (...) veel dingen spelen mee. We hebben er één die (...)hij de apothekersopleiding. Hij loopt nu stage(..) daar zeggen ze ja, je kunt niet rekenen. Wil je in een apotheek werken dan moet je rekenen kunnen.
	(...) tijdens de inburgering wordt nooit iets over rekenen, het is allemaal taal, taal, taal. (...) Dat is het nadeel en daar hebben ze allemaal wel een taalcoach, maar dan gaat het voor de studie allemaal taal, taal, taal. Dat zien we , niemand kan met geld omgaan. (...) En dat is gewoon, dat wordt gewoon gemist.
	(...)'Hoe moet dat, ik heb nog nooit geleerd cv schrijven'. Zit

	niet in de opleiding.
	Die diploma's van daar zijn hier in Nederland helemaal niks waard. Ze moeten weer van onderaf aan beginnen. Frustrerend (voor de jonge), want ze denken als ze uh hier komen dat ze hetzelfde beroep weer kunnen uitoefenen. (...)

		Werk
Overig	Motivatie	Zoektocht naar werk
Zijn er maar heel weinig. Ja zijn er heel weinig. Wij zijn laatst aan het zoeken geweest en dan denk je nou wat uhh En dat zijn dan ouderen. Wat is postief.. heel weinig. Nou ik weet dat er ene. Maar uh die mevrouw werkt nu in de zorg, hartstikke goede baan, heeft nu een nieuwe woning gekocht. Een meneer die werkt nu bij een uhh orthopedisch technisch centrum in Zwolle. Uhm eigen woning nu. Nou dat zijn positieve dingen. Die hebben die hebben geluk gehad in de opleiding dat ze zelfstandig werk hebben kunnen krijgen. Viavia vaak maar uhh Ja. en werk behouden. Ja. Want die mevrouw is hartstikke gek van verzorging, nou dan zit ze helemaal op haar plaats.	Je kunt jongeren wel door gaan verwijzen om een baan te gaan zoeken, (...), maar dat lukt hen niet. Want ze moeten een steuntje in de rug hebben. Of aan de hand meegenomen worden om iets te doen (...)	Dat jongeren geen hulp willen vragen en dat ouders ons bellen met handen in 't haar ja uhh we hebben iemand thuis zitten, zonder inkomen zonder werk (...)wat moeten we.
(positieve ervaring opleiding/werk) Aan de hulp die ze kregen, hebben gekregen. Ja, die hebben net op dat moment de juiste personen in de buurt getroffen of op school uh getroffen of uh ja.. Ja en die uh ik noem dat kruiwagenhulp Paar van die		we hebben een heel leuk project hier uhh Sterk door vrijwilligerswerk (...) Die ondersteunen jongeren met een coach om aan werk te komen.

<p>mensen ergens net binnen kunnen brengen.. Ja uh die meneer bij uh onze drukkerij binnen geloosd. Als vrijwilliger eerst en die heeft hij nu een halfjaar contract gekregen. Maar gewoon eerste zes maanden gewoon eerst.. ja maar ik kan dat niet zo, want ik heb er geen geld voor..</p> <p>Ga het maar eens eerst proberen en dan zien we het wel. Ja nee maar soms moet je eerst dingen doen. Ja dat weet ik niet, in welke manier? Ja soms iemand in de buurt dat iemand om hun gaat bekommeren. Maar dat is maar heel weinig. We zien meer negatieve signalen uit de buurt, als positieve signalen. Die zeggen kom op uhh we pakken je op.</p>		
		<p>Wij hebben jongeren die het taalniveau, die bij de werkgevers, niemand die aan het werk komt omdat het taalniveau te laag is. Dan heb je wel NT2. Maar ze komen niet aan de bak, ze zijn te oud, (...)</p>
		<p>Maar uhh taalbarrière is een probleem en ze kunnen zelf geen sollicitatiebrieven schrijven en uhh daar kun je ze wel een stukje in steunen maar je moet zelf in gesprek gaan.</p>
		<p>Ja. We hebben in feite maar twee jaar en daarna, we proberen ze overal wel te plaatsen, bij uitzendbureaus</p>

		en dergelijke, maar het is zo moeilijk. Haast niemand komt aan het werk. (...)
		(...) Nou dat ze gediscrimineerd worden. Ja uhh Ja. Ze hebben echt een hele hoge achterstand uh naar de arbeidsmarkt.
		We zijn heel druk om mensen tijdens de inburgering al werkervaring op te laten doen. Mag wettelijk niet. (...) Maar we doen het wel in overleg met de gemeente Raalte nu. Dus je loopt.
		(...)deze mensen zijn allemaal uhh via de gemeente. Kijk ze zijn wel ingeschreven bij het UWV. (...) als wij met mensen naar het UWV gaan, dan zeggen ze ga maar weer terug naar Raalte, jullie doen het zelf maar. We hebben daar geen mensen voor. We hebben geen tolken daarvoor. Ja dan zeggen ze hier je mag zo vaak solliciteren, vijf sollicitatiebrieven schrijven, al die dingen zeggen ze. Dan moet je bij iemand, een buitenlandse jongen aankomen (...)
		(...) Gewoon eens kijken wat wil je. Alles kan niet he. (...)wil iemand in de winkel werken, dan zal je een BBL opleiding moeten geven. En dan geef je die winkeliers maar een beetje subsidie. Vanuit de WWB. (...)

			Organisatie
Overig	Doel/missie	Werkwijze	Samenwerking
Heel veel jongeren. De doelgroep wordt steeds meer.	(...) ondersteunen op financieel gebied en proberen ook heel preventief om mensen uhh uit schuldenproblematiek te halen	(...) ja wij noemen het bij vluchtelingenwerk noemen we het cliënten en bij humanitas deelnemers. Daar is al een heel wezenlijk verschil.	werken wel samen met humanitas, uh stichting leergeld (...) algemeen maatschappelijk werk, (...)
	(...) gebruik te laten maken van alle voorliggende voorzieningen die er zijn.	we werken (..)bij vluchtelingenwerk met asielzoekers (...) uitgenodigde vluchtelingen en gezinsherenigings	zien allemaal eilandjes.
	(...) begeleiding bieden op uhh financieel gebied. (...) te ondersteunen en te begeleiden naar andere instanties. Bijvoorbeeld GKB (...) Bijzondere Zorg team (...) Algemeen Maatschappelijk Werk. Bureau Jeugdzorg reclassering (...)	humanitas werken we met mensen vaak met beperkingen, uitkeringen (...) dat is de doelgroep (..) heel breed	Kijk die meneer hadden we via de crisisopvang overgedragen naar dimence. (...) wij mogen ons er niet meer mee bemoeien. (...) nooit geen terugkoppeling en dat vind ik (...) heel moeilijk.
		(...) deze jongeren hebben (...) vanuit vluchtelingenwerk een taalcoach gekregen. (...) één op één begeleiding. Daar zien we nu resultaten van, maar we zien ook resultaten dat ze als ze (...) twee maand geen begeleiding hebben gehad, (..)	Door kortere lijntjes. Hele korte lijntjes. We zijn nu intern bij vluchtelingenwerk bezig om (...) contactpersoon wordt tussen de inburgering, duo en de gemeente. Kijk wij deden het allemaal, dat kan niet. (...) die begeleidt dat traject,

		<p>ben je weer bij af. (...)beter lezen, schrijven, minder fouten. Formulieren invullen.. vaak moet je de helft weer over doen. Je probeert ze daarin te begeleiden, maar dat is heel moeilijk. (...) wij zitten ook in tijdsdruk soms. (..) denkt dit moet even snel. (..) probeert zoveel mogelijk hun zelf te laten doen.</p>	<p>en die gaat ook kijken jongens waar kunnen ze mensen plaatsen.</p>
		<p>Ik adviseer naar de gemeente om zoveel mogelijk alle mensen uitstroom, op een nette manier. (...) het project sterk door vrijwilligerswerk ontstaan, ook dankzij onze visie.</p>	
		<p>Kijk workfast dat mensen aan de voordeur uhh tegengehouden worden daar (..)veel eerder in het uwv traject mensen (...) al oppakken en niet wachten tot de bijstand. (...) leren ze al dingen doen. (..) bij die ww kun je achterover gaan leunen. (...) vier sollicitatie in de maand te doen. (..) nooit opgeroepen, nooit geen</p>	

		<p>gesprekken. (...) drempel is zo hoog. (...)zal je veel eerder dit op moeten pakken.</p>	
		<p>Ik zal voor deze doelgroep (...) duizend jongeren plan een heel goed plan vinden. Dat is een plan (...)jongeren echt via (...) BBL opleidingen aan werk worden geholpen. Vier dagen werken, 1 dag naar school. (...) heel veel jongeren kunnen niet leren en studeren (...) veel beter zijn. (...)</p>	

Belemmeringen
(...) vaak niet op de hoogte van alle voorzieningen (...) heel moeilijk te vinden
(...) mensen zijn vaak laaggeletterd.
(...) formulieren zijn voor ons soms al moeilijk te lezen wat er in staat. (...) veel mensen die lezen formulieren, maar weten niet wat er in staat. En wat ze doen moeten. En daar raken ze in paniek (...)
En mensen hebben vaak ook (...) meer werkvelden problemen hebben. (...)
(...) geen hulp willen vragen (...)
(...) uitkeringen worden continue afgewezen.
Kijk als je zelf kan kiezen wie je pakt, dan pak je iemand die goed Nederlands kan praten.
En ze nemen een wajonger of een wsw'er, want dan kunnen ze uhh loonkostensubsidie voor krijgen. Dat is voor de werkgever veel gemakkelijker. En deze mensen kunnen ook nooit een wajong-uitkering krijgen of een WAO of iets dergelijks (...)
(...) problemen met de cultuur. (...) Raalte moet daar aan wennen.
(...) grote steden aanvaard wordt, hier wordt het heel moeilijk aanvaard. (...)als hun iets verkeerd doen wordt het heel groot gemaakt, het is weer een buitenland, terwijl Nederlanders doen dit ook. (...) in die dorpen dit veel erger is dat merk ik wel. (...) we hebben een hele grote groep, dat klopt ook gewoon, criminele jongeren die in Raalte zitten. Maar daar ligt de oorzaak in de begeleiding ook. Pak ze eerder op en doe er wat mee en.
(...) een betere samenwerking moet komen, we zijn allemaal eilandjes, (...) Wij mogen ons

niet met de zorgkant bemoeien.. meld ik iemand aan bij het Bijzondere Zorgteam, (...) en dan zeggen ze wij kunnen hier ook niks mee.
financiën dat is een puinhoop (..)Want ze snappen niet, dat, geld, wat het kost snappen ze niet. Welke dingen ze voor reserveren moeten snappen ze niet. En dan kun je 100 keer uitleggen, maar ze zien iets en het gebeurt.
(...) wat jongeren soms bedoelen is heel iets anders dan wij denken. (...) Hun cultuur is een hele andere beleving. Kijk tijd kennen ze in culturen niet. En wij zijn echt van de tijd. (...) zijn hele praktische dingen. (...) En je moet continue zeggen jongens dit moet je morgen doen of dat moet je morgen doen. Heel veel herhaling.
(...)wij zijn maar twee dagdelen open. Kijk ze kunnen niet continue uhh iedere keer inlopen om te vragen. Even uh een steuntje in de rug, even een brief laten lezen, wat staat erin
(...) laat vluchtelingen in hun waarde. (...) niet helemaal aan te passen aan de cultuur in Nederland, maar ze mogen ook hun eigen gebruiken blijven behouden. (...) Het moet zijn tijd hebben.
Kijk en wij kunnen als begeleiders, we doen er heel veel voor, maar we hebben er dit soort meer. We krijgen dit jaar 41, (...) je kunt er 1 a 2 oppakken, maar meer kun je niet. En je probeert wel zo veel mogelijk maar dat lukt niet altijd. En proberen wel eens andere mensen (...) en soms lukt het. (...) Vaak met mensen uit de eigen cultuur lukt het wel, totdat er hoeft maar zo te gebeuren en dan is het mis. Wordt ook wel eens misbruik van gemaakt. (...) En er zal ook een groep zijn die er altijd uh begeleiding blijven moeten blijven houden. (...)

		Gemeente Raalte
Neutraal	Negatief	Positief
(...)struikelblokken vind ik heel erg. Dan zou ik veel meer energie en tijd, ja maar ik snap ook wel dat dat geld kost. (...)	Heel slecht. (...)proberen hun best wel te doen, (...) zitten gewoon in de verkeerde tijd.	
	(...) niets als negatiefs (...)omdat hier net een onderzoek loopt over workfast. (...) vijf keer solliciteren dat is niet normaal, (...)25 in de week. Daar hoef je bij deze mensen niet mee aan te komen. (...) De tijd die ze daarin in moeten steken is voor hun een hele dag deel. En dan komen ze bij ons en wij doen het niet voor hun. Dat doen we niet. (...) mensen aan werk te helpen op de	

	<p>goedkoopste manier denk ik (...)</p> <p>Ik noem dat dwang. (...)</p> <p>voelen zich echt gediscrimineerd. er wordt niet gekeken (...)</p> <p>wat iemand kan het wordt opgedrongen. (...)</p> <p>ga eerst kijken wat iemand, waar hun kwaliteiten liggen. (...)</p> <p>Maar ga niet zeggen dit moet je doen, dat moet je doen. Ga met hun in gesprek (...)</p> <p>Ik denk dat je veel betere resultaten ziet. (...)</p>	
	<p>(...) kijken wat ze wel kunnen en niet te kijken wat ze niet kunnen. Positief zijn. (...)</p> <p>eerst werkervaring op doen. (...)</p> <p>aan de hand even mee nemen. (...)</p> <p>zo'n grote drempel naar de wijde wereld.</p>	
	<p>(...) dat er bezuinigd moet worden snap ik (...)</p> <p>dat alles door vrijwilligers gedaan moet worden, maar je moet wel een groep vrijwilligers hebben die hier mee om kunnen gaan. Iedereen kun je niet niet hiermee om laten gaan. (...)</p> <p>coachen zou heel goed zijn, vind ik ook prima. (...)</p> <p>zijn we vorig jaar mee begonnen. (...)</p> <p>vanuit vluchtelingenwerk zelf. Omdat wij zagen jongens hier moet wat gebeuren. (...)</p> <p>subsidie voor taalcoaches is wegbezuinigd (...)</p> <p>nu moet je het anders zoeken.</p>	

Bijlage 4. Codering respondent C, Vluchtelingenwerk

			Onderwijs
	Overig	Motivatie	Diploma
	(...) geven aan zich te vervelen. Dat ze de hele dag thuis zitten, want ze gaan maar drie dagdelen naar school. En de rest van de tijd zitten ze gewoon thuis.(...) Dat is vanuit de inburgering, drie dagdelen	(...) doen natuurlijk wel een best he (...) maar als het niet wil lukken. (...) cliënten er tussen die gewoon heel hard bezig zijn voor de studie. (...) Dus de motivatie is er ook wel. En soms hadden ze ook wel zoiets van ik wil niet meer leren ik wil werken. (...)moeilijk om werk te krijgen zonder diploma, zonder een opleiding.	(...) doen dan de inburgering niet, die gaan dan gewoon naar school. En dan kunnen ze naar de ISK, dat is een schakelklas, dat is puur voor de taal. En aan de hand daarvan kunnen ze gewoon doorstromen.
			(...) qua opleiding toch wat lager zitten.
			(...) ze niet zo'n goede opleiding hebben gehad in hun eigen land

	Werk
Motivatie	Zoektocht naar werk
(...) voelen zich gewoon afgewezen (...) minder zin om te solliciteren, omdat ze er toch vanuit gaan het wordt niks.	(...) vanwege de taal veel worden afgewezen. (...) eens sollicitatiebrieven geschreven, geen reactie op. (...) als ze dan zelf willen gaan solliciteren, dan denk ik dat de werkgever zal merken de taal is niet oké (...) niet de tijd nemen om zo iemand in dienst te nemen en dan beetje bij beetje de taal ook te laten leren.
(...) ik denk dat ze het leuk vinden om iets te doen in plaats van alleen maar thuis te zitten want wat doe je in een vreemd dorp, waarbij je niemand kent	(...) niet zo dat wij hulp bieden bij het solliciteren, (...) overleggen wij wel van is het gepast dat wij met ze meegaan of dat voor ze doen Maar werk zoeken vanuit vluchtelingenwerk (...) dat doen we niet. (...) Dat is iemand van de participatie.
	(...) wat misschien ook wel een rol speelt met het

	kunnen werken, (...) vaak is hun opleiding gewoon basis, niet iets heel hoogs. (...)niet voldoende kennis hebben om hier bepaalde vakken te gaan leren, maar dat ze gewoon opnieuw moeten beginnen (...) lastig als je de taal niet voldoende beheerst.
	(overgang opleiding naar werk) Ik denk, er zijn al wel organisaties die dat op zich nemen, maar niet specifiek de jongeren zelf. Want ik ken wel voorbeelden, waarbij het gebeurd met cliënten die wat ouder al waren, maar cliënten van 20/21 heb ik nog niet meegemaakt. (...) iemand vanuit vluchtelingenwerk die deed dat project dan en die had gewoon samenwerkingsverbanden met instellingen in Zwolle waar hij dan cliënten plaatste met een contract, zodat ze konden werken en de taal konden leren. Dus het is er wel, maar echt puur voor de wat jongere cliënten durf ik zo niet te zeggen.

		Organisatie
Doel/missie	Werkwijze	Samenwerking
(...) zelfredzaamheid, meer zulke dingen. Daar heb ik wel een checklist voor (...). Daar maak je een notitie van en dan ga je kijken wat kunnen wij doen om ze toch te helpen dat te beheersen.(...) ga je uitleggen hoe werkt dat, hoe doe je dat en (...) zelf laten oefenen. (...)	(...) maatschappelijk begeleiding (...) heb je eigenlijk alles voor hun op, (...) naar de gemeente voor een uitkering. Woningbouw, ondertekening van het huurcontract (...) gas, water, licht aanvragen. (...) kinderen dan kijken we naar school, kinderopvang. (...) help je ze veel met de praktische zaken.	(...) onder de 18 daar werken we veel mee samen met stichting leergeld. Die dragen dan bij aan kosten voor activiteiten. Dat verloopt wel prima.
	Het spreekuur dan komen ze met meestal post die ze niet begrijpen. Dan leg je ze uit wat er in de brief staat, wat moeten ze doen, hoe kunnen ze dat kunnen ze dat doen. Soms moeten we doorverwijzen, omdat wij ze gewoon niet de hulp kunnen bieden die ze nodig hebben.	. (...) eigenlijk werken we heel veel samen met zoveel instanties maar het is niet echt wat je zegt een samenwerking, het zijn gewoon eenmalige contacten. (...) Ik vind het zo wel prima,(...)
	En inburgering is zodra ze een verblijfsdocument	

	<p>krijgen, (...) ze moeten inburgeren dat is verplicht. (...) doe dan de intake met ze kijk waar ze willen inburgeren.(...) lening bij de DUO voor ze. zoek een taalcoach als ze dat willen. (...)</p>	
	<p>Ze krijgen een brief van duo, dat ze moeten inburgeren (...)dan hebben we een gesprek met ze. (...) meld ik ze aan, dan krijgen ze een uitnodiging, worden ze getoetst, kijken ze naar hun niveau en aan de hand daarvan stellen ze samen wat voor soort lessen, welke boeken kunnen ze gebruiken. Lezen, schrijven. Om hun niveau vast te stellen.</p>	
	<p>wij koppelen ze aan een taalcoach (...) die komt dan één keer in de week of om de week werkt (...)paar uurtjes en dan gaan ze zijn huiswerk doornemen en kijken welke oefeningen ze nog kunnen gaan doen om nog meer te kunnen leren (...) echt geweldig want ze leren zo veel, ook praktische zaken, (...) goed voor de cliënten. (...)kan de docent op school niet doen vanwege de tijd en de andere cliënten, maar een taalcoach die kan dat wel. Dat zijn vrijwilligers</p>	
	<p>We werken hier met diensten dus informatie en advies, coaching, zelfredzaamheid, meer zulke dingen.</p>	
	<p>(...) Ik denk dat je dan</p>	

	inspeelt op andere behoeftes om te kijken wat kunnen ze nou doen in hun vrije tijd, (...)	
--	---	--

Belemmeringen
(...) Ze hebben niet echt een netwerk.
(...) verveling is wat ik zie bij jongeren cliënten
(...) als ze thuis wonen zie je ze minder, maar als ze op zichzelf wonen dan komt er veel meer bij kijken. (...) stel dat die naar school gaat en hij gaat van een uitkering naar een studiefinanciering dus dan, (...) de uitkering stop gezet maar als je een studie aanvraagt dan wil dat niet zeggen dat je dat per direct krijgt dan heb je een paar weken wachttijd en stel dat die nog aanvullende en zijn ouders wonen in het buitenland dan gaat daar zoveel tijd overheen (...) heel weinig inkomsten hebben om van te kunnen leven. En daardoor kunnen ze ook in de schulden komen. (...)daar doe je gewoon niet veel aan. Die wachttijd op zich kunnen ze wel begrijpen, maar de problemen die daar verder bij komen kijken niet. (...)’ ik begrijp niet waarom ik al die problemen krijgt want ik doe niks fout’
(...) stukje wennen en niet weten dat in Nederland alles met papieren moet en dat je moet wachten en dat het ene niet kan voordat het andere geregeld is. (...) niet gewend aan een samenleving zoals wij die hier hebben. (...)gewoon een cultuurshock (...) die dingen daar gewoon niet kennen, niet hebben en niet weten. En hier moet het wel zo, want wij leven op die manier. (...) duurt gewoon even voordat ze dat begrijpen
(...) ik zit dan echt met die wachtlijsten. (...) En het is gewoon heel nadelig voor deze doelgroep. Want ze hebben meestal een bijstandsuitkering en dat is al niet zo veel (...)dan zorgt dat ervoor dat ze gewoon nog minder geld te besteden hebben. (...) alleen puur de financiën.
wij hebben ze dan een jaartje of twee/drie onder begeleiding (...) wordt hun taal wel beter maar het is nog niet genoeg om alles zelfstandig te kunnen, maar na die tijd laten wij ze los (...) zie ik ze ook niet meer terug
(overgang van opleiding naar werk) (...) ik denk dat het wel gewoon heel moeilijk is. Ten eerst vanwege de taalbarrière en ten tweede omdat ze niet zo’n goede opleiding hebben gehad in hun eigen land. En dat dat gewoon moeilijk is om dat hier op te starten.
(vergroten netwerk) Door meer de deur uit te komen. Dus vrijwilligerswerk, misschien verplicht als ze dat niet uit zichzelf willen doen. (...) heel belangrijk om contact te maken met andere mensen en als je thuis zit dan gebeurt dat niet. En ook gewoon zelf de cliënten aangeven he van je gaat naar de sportschool maar, wat doe je als je binnenkomt, groet je de mensen, stel je jezelf voor, wat doe je zelf om contact te maken. (taak om dat uit te leggen) Dat is aan een maatschappelijk begeleider. Vaak is het de bedoeling dat je de allereerste keren meegaat. Dus als je dan de eerste keer met een vluchteling meegaat ergens, gewoon uitleggen wat is gewenst, wat kan hij doen om

		Gemeente Raalte
Neutraal	Negatief	Positief
(...) vast wel gesprekken met de gemeente zijn, maar ik heb daar nooit bij gezeten (...)	(...)veel meer kan doen om aan te sluiten bij die mensen die wat nodig hebben. (...)gemeente die doet gewoon zijn eigen werk (...) wordt het niet, per direct iets aan gedaan. Terwijl het is gewoon een crisissituatie vind ik dan. (...) meer de tijd te nemen voor de cliënten, te kijken naar hun situatie, hoe leven ze, waar lopen ze tegen aan, wat kunnen wij voor ze betekenen vanuit de gemeente. (...) ik ervaar dat zelf zo. (...) gewoon doorsturen naar vluchtelingenwerk, (...) maar wij hebben ook niet altijd de middelen.	Op zich gaat de start gaat eigenlijk wel goed dus een inrichtingskrediet en een uitkering en dat gaat allemaal super.
(...) ik denk dat het wel gewoon heel moeilijk is. (...) vanwege de taalbarrière en (...)niet zo'n goede opleiding hebben gehad in hun eigen land. (...) moeilijk is om dat hier op te starten En hoe zou de gemeente dat kunnen ondersteunen? Weet ook niet of dat de gemeente wel zou kunnen doen. wie zou dat wel kunnen doen? Dat is een goeie. Weet ik niet want, het is gewoon een feit en ik weet ook niet wie dat op zich zou moeten nemen. Ik denk vanuit de gemeente is (...) niet voldoende tijd voor. (...) gewoon een traject nodig met mensen die daar gewoon tijd en aandacht voor hebben	Ik heb wel een stel gehad en die was niet zo tevreden, met de hulp vanuit de gemeente (...)vanwege het niet begrijpen (...)die taal is toch wel iets wat je ziet (...)	Want de gemeente die doet zijn plicht al, die keert ze wel een uitkering uit (...)
	(...)wanneer de cliënt dan wat	

	<p>problemen heeft hij niet gelijk terug kan vallen op de gemeente. (...) geen ruimte voor is. (...) vraag om die consulent maar die kan niet, (...) wordt niet gekeken naar wat kunnen doen om het nu gelijk op te lossen. Nee ik heb het geluk niet gehad dat ze dan beschikbaar waren (...) elke keer die afwijzingen. Dus vandaar dat ik ook denk van dit zit niet echt goed. (...) De cliënten die worden daar een beetje verdrietig van Teneergeslagen, want die weten ook niet wat ze verder kunnen doen. Meer begrip te tonen voor zulke cliënten (...) eventuele potjes beschikbaar stellen voor noodsituaties. (...)</p>	
	<p>maar stel dat ze (...) niet voldoende geld hebben om van te kunnen leven (...) Dan denk ik het is wel de taak van de gemeente om zijn inwoners te helpen op zulke momenten . Maar dat vind ik zelf, ik weet niet of zij dat ook zo ervaren.</p>	
	<p>Meer duidelijkheid moeten geven over vrijwilligerswerk aan de cliënten. Meestal ze gaan naar de inburgering dan vind ik dat ze duidelijk moeten zijn van je mag wel of je mag geen vrijwilligerswerk doen en hoeveel uur in de week en hoe het zit met een bijbaantje erbij, want dat weten ze allemaal niet. Ik denk dat je daar vast wel regels en iets over hebben maar de cliënten weten dat niet en die komen dan hier met de vraag</p>	

	<p>van mag ik dat doen? En dan denk ik van ik weet dat niet, dat zou ik uit moeten zoeken eerst. Ik denk na dat ze hier zijn gevestigd, na een paar maanden nogmaals uitnodigen En dan vertellen welke mogelijkheden ze hebben in deze gemeente, wat mogen ze wel, wat mogen ze niet. Ik denk gewoon een gesprek he tussen de gemeente en de cliënt, want natuurlijk de gemeente speelt dat wel door naar ons, maar het is wel de gemeente die dat beleid heeft dus ik vind dat zij dat dan ook aan de cliënten moeten vertellen. (...) gewoon via de gemeente zou moeten.</p>	

Bijlage 5. Codering respondent D, Vluchtelingenwerk

Onderwijs

opleiding en werk, ehm...het hangt een beetje van af hoe goed ze eh, ze ehm... scholing hebben gehad. Het land van herkomst, dat is de basis, en...als er een stevige basis is, dan kan er hier vrij vlot op aan worden... gelinkt naar ehm...ja dan heb je een goeie (?) goeie informatie...of makkelijk is te zeggen van hé dat is de leerbaarheid. En... dan zit er ook sneller op een eh taalniveau waar ze meer kansen mee hebben. Dan alleen maar A2.

En als je tweetalig bent ehm... dan heb je dus... én al goed onderwijs gehad, en dan heb je meer kans op snellere integratie. Leerbaarheid speelt dan eh... dan nog een grotere rol, maar dan is dei al behoorlijk bewezen.

Die leerbaarheid is belangrijk ze krijgen standaard een toets, voordat ze eh school beginnen de eerste acht weken dan, ze worden aangemeld voor inburgering, en dan worden ze op hun eh leerbaarheid getoetst. En als wij aangeven van hé kijk ook eens naar eh IQ dan worden ze ook daar op getoetst, want het is bij analfabetisme heel moeilijk om te kijken van he, is er ook een andere stoornis die meespeelt. Ehm... en dan is het eigenlijk uit onze handen. Wij volgen wel via volgsysteem van cliënten, kunnen we zien van hé, eh de taalcoach geeft aan of het eh, vooruit gaat of dat het... Van daar uit kunnen wij ook zien zo van hé. Wij zijn wel voor dat we zo veel mogelijk een taalomgeving hebben, en dat we zo veel mogelijk een achterstand of die groot of klein is inhalen.

Want als ik zeg maar een huisarts heb, die opgeleid is in een ziekenhuis in Irak, dan wordt die hier al opgepakt bijvoorbeeld bij de centrale opvang asielzoekers, dan wordt al gekeken jou leerbaarheid en jou achtergrond, jij moet eigenlijk naar eh, een specifieke studiefinanciering om te kijken welk traject je moet doen, van de afdeling voor, van vluchtelingenwerk, het UHF, en die zorgt dan van hé, wat ben jij nodig om je bij te laten scholen naast die integratie eh, en dan wordt er al een heel plan van aanpak gemaakt om te kijken van hé, waar past die persoon.

Maar als hun vooropleiding ehm, en leerbaarheid is getest, en dan blijkt vaak krijgt dan een beetje taal op eh, centrale opvang, dan komt dat wel goed. Maar als blijkt dat ze ehm, niet goed kunnen aangeven wat ze hebben gedaan, zitten jaren tussen, geen papieren, dan, dan is men door ervaring bij het UHF toch wel wat voorzichtiger geworden. Dat zijn alleen de hoogopgeleiden he.

Diploma

Bij... mijn weten positief ik heb nog eh...op een enkeling na eh...dat er iemand zegt van nou eh vind ik niet zo prettig, dat zijn toch wel vaak de hoog opgeleiden, die denken van nou, hè, ik heb toch twee talen gehad wat (??06.29) het die, denken van eerst nou dat ben ik niet nodig

Soms heb je ook dat iemand zegt zo van nouja, ik heb al een universiteit gewerkt, als... wiskundeleraar. Maar er is geen bewijs en ze hebben geen bewijsstukken geen diploma's, en uit de taal en uit een heleboel zaken, kan men het niet halen.

En dan blijkt dat je heel veel diploma's nodig bent voor de meest in hun ogen simpele baantjes. Dus dat is teleurstellend

En dan kan het ook zonder dat het allemaal problemen oplevert, blijkbaar ook zonder, diploma.

Motivatie

Werk

nou ja je moet werkgevers zoeken, die ze een kans willen geven. En niet meteen er profijt van willen hebben. En eh mensen met een langere aanlooptijd, en dat ze niet meteen, eh honderd procent inzetbaar zijn of, of vijftig procent inzetbaar zijn, maar dat ze eh qua, eh ja, andere cultuur andere mensen ook een meerwaarde hebben voor je bedrijf, en ook voor je teams eh, een meerwaarde hebben, maar dat kost, als organisatie in het begin wat meer tijd.

opleiding en werk, ehm...het hangt een beetje van af hoe goed ze eh, ze ehm... scholing hebben gehad. Het land van herkomst, dat is de basis, en....als er een stevige basis is, dan kan er hier vrij vlot op aan worden... gelinkt naar ehm...ja dan heb je een goeie (?) goeie informatie...of makkelijk is te zeggen van hé dat is de leerbaarheid. En... dan zit er ook sneller op een eh taalniveau waar ze meer kansen mee hebben. Dan alleen maar A2. Al je... eh jongeren hebt waarvan eh ja, analfabeet dan kan je ze, dan heb je een hele grote afstand tot de arbeidsmarkt dan heb je hele grote, problemen ook vaak. En als je tweetalig bent ehm... dan heb je dus... én al goed onderwijs gehad, en dan heb je meer kans op snellere integratie. Leerbaarheid speelt dan eh... dan nog een grotere rol, maar dan is dei al behoorlijk bewezen. Dan is de toetsing in ieder geval al zo van nou ja dan eh...dan ben je voor de arbeidsmarkt in ieder geval sneller beschikbaar.

voor inkomen en voor arbeid is er vrijwilligerswerk, een vrijwillige vacaturebank. De, Samen Sterk, da's ook een vacaturebank voor eh mensen...verbijzondering.. en, ehm....

Dan heb je vaak vrijstelling van werk zoeken. Dus hoeft je niet te solliciteren. Da's een andere ingang dan de meeste Nederlandse mensen, andere mensen die ehm... voor een uitkering komen. Dus dat is zo specifiek dus als ze hier komen zeggen van ik wil werken, dan zeggen wij ja dan moeten we kijken of jou basis genoeg is of j voldoende taal hebt of je voldoende kennis van de cultuur hebt, om ergens in te passen. En soms lukt dat via vrijwilligerswerk dat ze meer zicht krijgen, maar vaak als ze uit een soortgelijke ehm... georganiseerde werkomgeving komen, dan zit er vaak toch nog een groot verschil in.

maar ik merk met techniek, bijvoorbeeld daar zit allemaal zo'n groot verschil tussen. Zorg zit een heel groot verschil tussen, eh, heel veel culturen sluiten daar niet op aan de kennis sluit niet aan, dus dat vinden ze een teleurstelling ze willen gewoon geld verdienen

I: en wat maakt het verschil dat het bij de ene jongere wel lukt en bij de andere bijvoorbeeld niet? P: eh dan verdienen ze zo veel dat ze ehm, dat ze uit de uitkering zijn, dus dan kan dat niet meer van hun uitkering afgetrokken,

En er zijn dan vaak specifiek bedrijven die wij dan kennen, daarnaast hebben we arbeidsparticipatie, dat is een project en, erg jonge jongeren komen daar dan niet in voor, maar vanaf 21, dan eh, vanaf 18 worden die ook wel meegenomen. In projecten...

die melden wij aan, want ze hebben dan belangstelling voor eh, bepaald werk. Ze willen graag werken. En...ehm, nouja dan komt er een consulent van arbeid, maar dan ook de consulent van de gemeente van arbeid geeft hier al aan van hij wil graag werken, eh, weten jullie wat specifiek op eh....

I: en als jongeren bijvoorbeeld ook de inburgering hebben afgerond, eh, hoe werkt het dan? P: als ze het af hebben gerond dan is het net als elke ander gewoon solliciteren.

maar dan werkgevers, waar ze eh, binnen een klein subsidieprojecten toch wel aan de slag kunnen van een jaartje of een half jaartje. En soms is het een stage en soms is het werk.

Meestal zeggen we na een half jaar, jaartje, we gaan nu kijken met jou naar vrijwilligerswerk en stel als je hebt gewerkt, of eh, dat gaat lukken.

Heel af en toe, en dat was vaak in de goeie tijden, dat de werkgevers meteen zeiden van nou ja, hè, we kennen wel eh, da's een Syrische ondernemer die neemt meteen, of een kapper uit... Azzerbadjan die neemt alleen die, mensen nou dat is prima. Dan kan dat. En dan kan het ook zonder dat het allemaal problemen oplevert, blijkbaar ook zonder, diploma.

En... gemeente zegt wanneer jij het niveau hebt, dan in principe als jij wil mag jij meteen gaan werken. Dus eh dat houden ze niet tegen.

Motivatie

Graag willen ze gewoon meteen aan het werk

dus dat vinden ze een teleurstelling ze willen gewoon geld verdienen

Zoektocht naar

I: en hoe ervaren die jongeren dat zelf? Dat traject van het op zoek gaan naar een opleiding, of naar werk? P: vaak ehm vinden ze het een teleurstelling.

Graag eh, die taal maakt hun geen biet uit, en soms lukt het ook wel. Ik heb jongeren die zijn meteen in een eh, varkensslachterij begonnen, of die zijn begonnen in een winkeltje van een eh, man of vrouw uit het land van herkomst, die hier zegmaar een eh, supermarktje heeft, dan van hun cultuur. Ehm... heel af en toe kunnen ze bij een kapper of waar dan ook beginnen, hele praktische beroepen ja

I: maar ehm...als ik het goed begrijp geeft u aan dat de gemeente eigenlijk vooral jullie vraagt om te helpen zoeken naar een baan? P: ehm, te ondersteunen, niet helpen zoeken, da's wel anders

Want nou met de werkloosheid dat nouja dat zie je bij de Nederlanders ook die staan, ze klagen steen en been, eerst bij het UWV

I: en wie zou volgens u die verantwoordelijkheid op zich moeten nemen? P: die vrijwilliger. Die vrijwilliger van de arbeidsparticipatie, die, wat vroeger Employ was, die legt er ook contacten, met de cliënten, en met de organisaties, en... die gingen ze dan ook bij wijzen van spreken onderhandelen, hè welke voorwaarden en welke bescherming de cliënt dan binnen de organisatie kreeg.

dat die verantwoordelijk is voor de, voor de link te leggen, niet voor eh, wetslagen van het traject, maar wel om de link te leggen. Weet je... de cliënt blijft verantwoordelijk van ik wil werken. Heel veel cliënten waar je in het begin noemt, ja da's veel te veel, ja dat komt ook een wereld op hun af, dat eh...zit, als je te vroeg mee begint, dan gaat het niet slagen. Je moet als het, ze al wel een half jaartje een jaartje op weg zijn, naast de inburgering dat ze....

de aanbeveling die ik al naar hun heb gedaan eh... de, samen sterk is een vrijwilligersvacaturebank voor mensen met een iets grotere afstand tot de arbeidsmarkt, mensen met psychische klachten, mensen met eh.. ja zoals vluchtelingenachtergrond of, nou. Dat is een vacaturebank eh, waar ze face to face, uitgebreide gesprek, er wordt verder gekeken

Organisatie

Werkwijze

Daarvoor zijn diverse producten ontwikkeld, producten waar bijna elke vluchteling, soms migrant mee te maken krijgt, ligt er aan of die het nodig zijn, waar ze mee getrouwd zijn, hebben soms voldoende, of zijn soms voldoende geïntegreerd om geen hulp van ons te hoeven, willen, maar ander krijgen ze coaching vestiging, da's de eerste acht maanden van onze ondersteunende basis, sociale zekerheid pakket, en daarna krijgen ze een coaching zelfredzaamheid, en dat loopt uit een beetje samen zo'n twee jaar

ja natuurlijk worden ze meegenomen bij de hele doelgroep, krijgen eh vanaf hun achttiende een eigen begeleiding, he, anders kijken we samen met hun ouders en wordt het vaak nog verwoord door hun zelf omdat hun ouders daar, een taalbarrière hebben.

Ja de organisatie is gericht op belangenbehartiging dus eigenlijk maakt het niet zo veel uit of dat nou twee of dat nou vier personen zijn, wij zorg (??2.57) de organisatie wordt wel vaak gekeken van hé, dit is nieuw, leeft het in de organisatie ook bij andere ehm, locaties en dan komt in een regio overleg van hé dit is verwonderlijk dit is nog niet eerder op ons pad gekomen, soms weet iemand anders het al, of soms dan komt het al in een regio organisatie en dan kunnen we het meenemen. Hiernaartoe. Dus eh, vaak zijn ze wel... algemeen is het wel redelijk eenduidig in eh... signalen.

Wordt van onze eigen organisatie, die is inherent aan het traject inburgering wat ook van eigen organisatie, is, daar kunnen ze voor kiezen hoeft niet, maar de meesten kiezen er wel voor omdat het ook in Raalte zelf is. I: dus dat is op vrijwillige basis. P: ehm nee niet als je tekent voor, als je contract tekent voor scholing dan teken je ook, voor een taalcoach.

als je iemand naast, je integratie ook nog gewoon, op bezoek komen met taal met je oefenen voordat scholing zelfs nog begint, dat is erg prettig.

ja als ze zeg maar van het begin af aan een taalcoach, op af wordt gestuurd nog zonder dat ze zeg maar eh na acht weken dan komt de DUO geld, en dan pas gaat eigenlijk officieel taalcoaching in, als dat eerder inzetten dan zijn ze toch vaak zo'n eh, ja analfabeet of ze hebben zo'n, dat we zeggen van nou, ga daar naar toe, stel je voor en ga stickertjes plakken op allerlei dingen, dat ze al wat bekend worden met basis eh...geluiden van dit is post en dit is een tv en dit is een...Kijk want bij analfabeten plakken ze overal stickers op van alles wat in huis is, om dan langzamerhand, het is best wel een hele klus om dat op bepaalde leeftijd eh, dat te leren. Dan.

ja vanuit taalcoaching wordt gedaan, vanuit project inburgering wordt dat gedaan. Wij (08.00) zijn bezig met integratie, en vluchtelingenwerk oost nederland heeft ook een aparte poot en dat is inburgering, en die houdt zich hoofdzakelijk bezig met taal en met de afstand van de arbeidsmarkt.

ja zeg maar als je mentaal ondersteuning, ggz of ja, multiprobleem maar dan ga je daarnaast zeg maar ook naar eh, naar de Kern, maatschappelijk werk, Meestal, de reguliere jongere dan is genoeg aan integratie en inburgering

ja die is d'r automatisch al je denkt van nou ja nu moeten, zijn zij een indicatie nodig, dan heb je een multidisciplinair overleg met een, die groep mensen, die zegt van hé, we moeten om de client een vangnet vormen. Er zijn buiten intergratie ook nog problematieken die kunnen wij als (11.07) niet oppakken, wij kunnen alleen stukje integratie, zoeken, basisadministratie, kijken maar het oppakken van die (11.15) dat dan stagneert, dan zijn andere organisaties die daar ook in zal moeten kijken

Wij doen integratie d'r zijn andere mensen die eh, die afstand op een andere manier moeten verkleinen, wil je die eh... daar aan meehelpen

Het blijft de verantwoordelijkheid blijft altijd bij de cliënten liggen. En eh, in principe hoeven ze niet meteen. Maar de, met de wet wederkerigheid, eh, vraagt men nu wel meteen een taalomgeving, vraagt men wel meteen om een vrije tijdsbesteding, stage, dus het is alleen maar mooi, ehm, dat het sneller bekrachtigd wordt.

het duurt al twee maanden voordat je op school zit. Als je... het een beetje snapt van scholing, huren, je huis ook regelen, je financiën ook regelen, de, als dat allemaal een beetje rond is,

da's voor ons, wij werken half jaar, jaar he de boel voor hun, dat is wel heftig. Maar vanaf een half jaar beginnen de gemeentes ook daar in ieder geval, taalomgeving, vrijwilligerswerk, ja.

, jongeren, die nog een inburgeringsplicht hebben die hebben natuurlijk een bepaalde, ja, die kunnen niet onbeperkt gaan werken of eh, opleiding volgen, maar als ze eenmaal die inburgering gedaan hebben, dan vallen ze eigenlijk onder de reguliere Nederlandse wet.

als de inburgering is afgerond, eh dan geldt precies hetzelfde als voor eh elke andere Nederlander als je dan boven je inkomen, een beetje verdient dan moet je dat terugbrengen anders wordt je huur en zorgtoeslag, en voordat dat weer op de rit is, ehm...ja, dan, dan geeft dat niet veel plezier kan je beter vrijwilligerswerk doen

Doel/missie

Vluchtelingenwerk Oost-Nederland eh...helpt vluchtelingen en migranten te integreren in de Nederlandse samenleving.

doel om ze zelfredzaam te krijgen, en geïntegreerd, eh, in onze samenleving. Ondanks hun eh, vaak taalbarrière, en cultuur, culturele achtergrond verschillen...I: en wat verstaat u dan onder zelfredzaamheid?P: ehm...een eigen administratie kunnen handhaven, eh, zelf eh gesprekken kunnen voeren eigen belangen behartiging kunnen oppakken

Samenwerking andere organisaties

I: en hoe ervaart u die eh samenwerking met die andere organisaties? P: door de bank genomen redelijk goed. D'r zijn hier en daar met sommige klanten dat je...ehm ja dan hangt het meer van de persoon af denk ik dan van de organisatie

P: ze hebben overleg gehad ehm, eh met verschillende, instanties. Die zich eh met mensen bezig hielden die een achterstand hadden, taalachterstand hadden op de arbeidsmarkt. En... met de bibliotheek, da's met scholing, ja

Belemmeringen

anderen vinden het eh... erg prettig, a omdat ze gewoon nu binnen een organisatie komen, ehm... die je helpt, b zegmaar omdat ze ehm... ook wel contact arm zijn. En drie dagdelen school en daarnaast is het. Ja best wel eenzaam als je niemand kent en niemand groet je op straat

nou dat er iemand psychiatrische hulp heeft maar dat dan voor de rest eh, administratie blijft liggen. Van wij kijken alleen maar naar eh, psychische toestand van de client, nouja dat vind ik niet zo goed want dan zul je ook automatisch moeten zeggen van dat gaat niet goed of maatschappelijk werk moet daar bij komen. Terwijl nu vaak wordt gezegd dan, vluchtelingenwerk doet dat, die is belangenbehartiger. Ja, voor integratie maar integratie is niet wanneer je multi-problem eh, dat is wat anders. Wij helpen integreren, en zelfredzaam maken, en een, als je een psychiatrische stoornis hebt, dan...of een aandoening, dan ehm, dan zou inherent aan degene die indiceert, zo van hé, d'r is inderdaad op geestelijk gebied wat aan de hand, die zou dat dan moeten oppakken, welke specifieke hulp daar bij hoort. Dat ehm, dat is hier nog wel eens een keertje in (?????12.30) dat wij dan dachten nou laten we dat toch weer terugpakken en zeggen van goed geregeld.

Soms dan gaat het ook wel op bij jongeren ligt ook aan of ze getraumatiseerd zijn of dat ook eh... onbekend is, want dat is het ook altijd niet, mensen willen dat soms niet weten of niet mee aan de slag.

de ervaring is als je roert in een trauma, dan is het heel moeilijk om grip op het leven te houden, dus meestal doen mensen... bed bad en brood, en.... ehm, werken aan een nieuwe toekomst, nieuw nieuwnieuw, en dat je pas nahand wanneer bed bad en brood en alles geregeld is, dus in opleiding zitten of wat dan ook, da dan pas het trauma omhoog komt. En dat is, is vaak ook het beste om het zo te laten tenzij het, belemmert met angsten, met noem maar op, je gaat er pas wat mee doen wanneer het mensen in hun functioneren belemmert, en daar kom je met scholing vaak laat achter. Bij jongeren is het dan zo, of ze krijgen dan hè, worden depressief, ze, d'r komt in ieder geval wat vrij, ze eh, ze, plotseling worden ze schizofreen, dat kan ook. Dus ehm... ja, net wat ik zeg, we hebben een kleine groep maar is soms heel divers wat de problematiek daar in is

En sommigen vinden al eh, komt natuurlijk dat hun ouders dat ook hebben, een beschamend iets dat je geld moet vragen of geld moet krijgen, terwijl ze willen werken. Mogen ze drie dagen, naar school, en daarna mogen ze ook niet werken, want dan worden ze gekort, of ze (????18.45) konden vinden, ja dat vinden ze een teleurstelling.

want je moet natuurlijk wel in een team, kunnen vergaderen. En als, dan moet je tweetalig voor zijn. En dat ze, de rest van de mensen maar in het Engels moeten gaan praten, of hun baas wil dat wel vertalen (????18.19) maar die mensen kan je op één hand tellen.

eerst bij het UWV, daar heb je een e-coach nou, e-coach is niet handig voor iemand die nog een afstand heeft tot de arbeidsmarkt, laat staan taalbarrière, dus daar zoekt zo'n consulent arbeid zoiezo al moeilijker voor een baan, zelf vinden ze het al moeilijker, en het blijft toch wel een doelgroep die ehm....ja wat specifieker gezocht moet worden. En vergis je niet in de... culturele verschillen hè, ze zijn vaak heel optimistisch zo van nouja je wil werken en d'r is wel werk en die kijkt met een visie met heel andere ogen met heel ander referentiekader dus, d'r moet wel heel veel zijn of dat gaat allemaal wel lukken. Terwijl de provincie, of de profielen en de eisen, de kwaliteitseisen voor de vacatures gewoon veel hoger zijn.

ja als jij geen ehm....geen eh als, je bent een jongere je hebt nog niet eerder gewerkt, maar je hebt je ouders wel zien werken in land van herkomst, dus je denkt wel ik weet wel hoe dat gaat. En dan kom je hier, dan worden er veel hogere eisen aan je gesteld

soms heb je ook nog hè, dat andere familieleden, broers of zussen dan nog komen, soms is een land in oorlog en dan komt er dagelijks allerlei nare berichten binnen en dan is het ook nog niet echt het moment.

ja, eh ze geven geven zelf vaak aan van, als je (????27.26) noemt van wat de bedoeling allemaal is om zelf toch zelfredzaam, dat is toch veel te veel, da's heel druk met huis, met dat, hebben al familie hier, wonen in andere woonplaats moeten ze op en neer reizen, dan, nee.
Nee

Op het moment zeg maar dat ehm... dat ze niet zo hoog op zijn geleid, eh dat hun, eh... als ze getoetst worden dan kunnen ze bijvoorbeeld het inburgering, qua taal al kunnen, alleen dan zijn ze nog een beetje de cultuurverschillen moeten ze nog eh... behappen.

Wat hun zelf tegenhoud is als jij dat contractje krijgt, voor, tien uur in de week is leuk dat je dat boven op je uitkering krijgt, maar als dat als salaris wordt gezien heb je later weer last van je huur en je zorg toeslag, wordt allemaal als te veel inkomen gezien. Wij hebben zoiets van ja, gebed zonder einde da's heel vervelend.

dan eh, de vrijwilligersvacaturebank die je per email moet eh bedienen en waar je moet inschrijven met een, dan moet je aardig taalvaardig zijn. Dan moet je aardig zelfredzaam zijn. Als je daar veel afstand tot hebt.

, het inkomen van de jongeren hè, jullie hebben zestien vanaf zestien jaar eh, meten jullie? Of niet? Nou misschien dat (andere participant) het al genoemd heeft, het inkomen van jongeren. Als ze uitkering krijgen ehm.... ehm... het geld ook voor Nederlandse jongeren als ze zegmaar bijvoorbeeld ruzie met hun ouders hebben, en ze willen zelf op kamers of en eh, daar een uitkering aanvragen, dan moeten ze een adres hebben. Je moet een adres hebben je kan niet uit, eh... als ze ja op straat leven, een uitkering aanvragen je moet een adres hebben als je ouders daar niet in toestemmen, zeker voor meisjes die eh, eerwraak of zo hè, gevolgd worden, dan heb je een vet probleem. Want je kan geen uitkering aanvragen als je zo het huis bent uitgezet.

. En het tweede is dat woningen voor jongeren erg duur zijn en dat is erg schaarzaam zijn, spaarzaam, schaars, schaars zijn, en... ehm... dat eh... en het is een laag inkomen, als achttienjarige van een uitkering ehm, als je ziet wat er van betaald moet worden is huur en zorgtoeslag, of huur en eh zorgpremie. Dan blijft er geloof ik iets maar van achtendertig euro in de week over of in de maand over om ehm...om te besteden, daar komt de huurtoeslag bij... en de zorgtoeslag... dan komt...er nog dacht ik vijftig euro bij dus dat is vrij weinig.

Gemeentes mogen vaak wel bepalen eh, eh. Ze hebben een bepaalde grens zeg maar waar ze eh, zich aan moeten houden qua uitkeringen, bijzondere bijstand daar kunnen ze wat mee, mee spelen, maar niet zo heel breed meer, hoe ze dat kunnen inzetten. Dus als je kijkt zeg maar wat er landelijk speelt, ehm ja dan duurt het ook vrij lang voordat dat soort zaken zijn opgelost.

Als je een incidenteel probleem hebt dan kan een gemeente nog wel een keer oplossen, maar structurele problemen ehm... die landelijk gelden die duren heel erg lang. En dan komt het laatste punt is belastingzaken, belastingdienst, dat geldt ook voor ouderen, als die eenmaal mislopen duurt het heel erg lang en dan is er een uitkering ook niet toereikend, om het op te lossen. Is er ook geen buffer, in nood voor gezinnen, ehm, ja buiten vluchtelingenwerk, maar die dat soort zaken oplossen ook al staan ze in hun rechten, duurt gewoon heel lang.

gemeente raalte

ik moet zeggen hier eh, in Raalte is eh, arbeidsconsulent is nog niet zo erg op sterkte, in, in mijn andere gemeente gaat het wat vlotter, daar zit ook een eh, vrijwilliger naast de betaalde

kracht van het project, die komt hier, nieuw, dat project hier is eh, wat later opgestart dan is het zo dat er een vrijwilliger al naar hun toe gaat en zegt van hé ik heb dat en dat in je profiel gezien, het land van herkomst, we gaan hier een plan van aanpak maken, dat doen ze samen met taalcoach van waar wil jij, komen. Wat is jou plan wat wil jij komen. En dat plan daar ga je ook mee naar de arbeidsconsulent van de gemeente, en die weet dan ook zo van, hè je, d'r is dan meer tijd aan besteed, dus wat beter bevraagd, en dan komt die met meer kans daar waar 'ie wil zijn dan waar, er plek is.

Maar omdat er tegenwoordig zo veel op een bordje komt te liggen van een consulent, wel hier als daar, is het mooi dat vrijwilligers dat verder doorvragen wat meer kijken, en ehm, dan komen ze vaker al beter beslagen ten ijs.

De ene gemeente is wat coulanter die wil nog wel eens een beetje ehm...dat je makkelijker kijkt van hè, wat we openen zus of zo een rekening of we machtigen iemand...

werkwijze

nou de gemeente die ehm...die heeft natuurlijk belang bij dat mensen zo snel mogelijk hun taalachterstand en een arbeids eh, of de afstand tot de arbeidsmarkt verkleinen. Dus die vraagt wel aan ons van hè, is er nog verder ondersteuning eh, en die kiest voor motivering om eh, om te verwijzen op het meest natuurlijk naar waar cliënten de meeste baat bij hebben. Dus vanuit, consulent arbeid en consulent inkomen, zullen ze (8.47) op sturen. Die, bespreken ook met eh, vluchtelingenwerk van goh jullie hebben ook conversatiegroep, jullie hebben gewone taalcoaching die hoort gewoon bij inburgering jullie hebben eetclub, eh er is een taalpunt gaat de gemeente, dus die gaan eh organiseren binnen de bibliotheek dat die al zo veel mogelijk eh instrumenten inzet om ook voor ehm voor Nederlandse analfabeten maar zo veel mogelijk instrumenten dat mensen die zelf ook kunnen zoeken om zo snel mogelijk daar zelfredzaam in te worden. Of, hun kennis daarin te verrijken.

Voor taal dat is eh, de bibliotheek die dat taalpunt dat is nu aan het ontwikkelen, en iedereen die daar komt als je zeg maar tegenwoordig bij, eh, consultatiebureau komt en je kind is aangemeld, dan krijg je een koffertje mee met voorlezen met dingen, ja, (9.42) bibliotheek heeft meerdere, is ook voorleesexpres, er zijn heleboel instrumenten ingezet wat de gemeente zegt van nou dit subsidiëren wij wel voor een deel, ehm... zodat dat eh voor onze burgers ingezet kan worden

I: en wat doet de gemeente dan? P: die eh, roept soms de club samen, in het verleden was er een... samen, en dan wordt gekeken of die persoon of een andere persoon binnen die organisatie het eh, naar behoren gaat oppakken. En dat gebeurt in het verleden ook.

Nou eigenlijk ehm... als bij... een instelling als de gemeente komt en je meld je aan voor uitkering dan melden ze je meteen aan voor integratie, ondersteuning, en voor eh, voor scholing.

gaat nu vaak ehm, eh, moeizaam omdat er heel weinig plek is, en vluchtelingenwerk heeft vaak wel, ehm, werkgevers, ook al zijn ze soms ietsjes verder weg

positieve punten

ja da's heel prettig hier bij de gemeente Raalte, die eh die pakt dat op en je kan naar een consulent arbeid gaan, inkomen, en zeggen van eh, dat loopt niet.

Dus ik vind prettig dat de gemeente daar op inspeelt, ik eh, aanbeveling bij ehm anderstaligen, dat daar aandacht voor is, dat is ook meegenomen daarbij, analfabeten in meegenomen, in de gemeente Raalte ja, daar zijn alle migranten in meegenomen, alle mensen die afstand hebben tot de arbeidsmarkt, met taal.

nou d'r is volloverleg gekomen, d'r is taalpunt is eh, is gesubsidieerd die mensen hebben geld gekregen van de bieb en nu gaat het nu verder uitbreider opzetten. En 't is de ervaring dat de gemeente Raalte wat die zegt doet die ook. (stilte) bureaucratie hier ehm... ik vind het hier, dat wel het korte afstand hebben eh, naar instanties. D'r is wel bureaucratie, maar... ehm, ja stevige aanpakting moet op zich wel, dan wordt het ook wel gauw opgelost.

negatieve punten**neutraal**

Want gemeente is toch vaak subsidiant ook van andere eh, organisaties.

Bijlage 6. Datatablel 1

++ vaak (meer dan drie keer)/uitgebreid genoemd

+ genoemd

- kort/zelden (maximaal een keer) genoemd

- - niet genoemd

	Interview Workfast	Interview Humanitas	Interview Vluchtelingenwerk	Interview Vluchtelingenwerk	Interview Vluchtelingenwerk	Beleidsnota gemeente Raalte	Aanvangsbrief Workfast	Evaluatieformulier Coaching Vluchtelingenwerk
Werkwijze organisatie	++	+	++	++	++	++	++	n.v.t.
Toespitsing op doelgroep	-	+	+	+	+	-	--	n.v.t.
Samenwerking organisaties	+	+	++	++	++	++	--	++
Rol gemeente Raalte	++	++	++	++	++	++	--	--
Overgang school werk	+	+	++	++	-	++	n.v.t.	n.v.t.
Belemmeringen								
Taal	-	+	++	++	+	--	n.v.t.	++
Cultuur	-	+	-	-	--	--	n.v.t.	++
Netwerk	--	-	--	--	++	++	n.v.t.	++
Hulp zoeken	--	+	+	+	-	-	n.v.t.	++